

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение през 2008 г.

(Приет с решение на УС на НАПОО с протокол № / 18.03.2009 г.)

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад отразява реализираната от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) дейност през периода януари - декември 2008 г.

Целта на доклада е да представи постигнатите резултати, да оцени ефективността на прилаганите политики за реализиране на Плана за дейността през 2008 г. (Плана), приет с решение на Управителния съвет на НАПОО от 20.02.2008 г., и да идентифицира конкретните направления за по-нататъшно развитие и активност на Агенцията през 2009г.

Конкретните цели и задачи в Плана, както и за предишните години, определят параметрите за качествено изпълнение на регламентираните със Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО) функции и отговорности на Агенцията във връзка с по-нататъшното ѝ **утвърждаване като водеща институция в процеса на усъвършенстване на националната система за професионално образование, обучение и ориентиране**. Вече по традиция те се дефинират на базата на: разработения **Стратегически проект** за развитие на НАПОО до 2010 г.; **резултатите и изводите** в Годишния доклад за 2007 г.; **основните общеевропейски и национални документи**, свързани с икономическото и социалното развитие на страната и развитието на човешките ресурси.

В обобщен вид основните цели и задачи за 2008 г. са:

- **устойчиво развитие на положителните практики в досегашната дейност на НАПОО;**

- **проучване, адаптиране и прилагане** на успешни европейски практики в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране;

- **усъвършенстване и развитие** на дейностите, пряко произтичащи от функциите на НАПОО, регламентираните в ЗПОО: разширяване на участието във формирането и реализирането на съгласувани политики в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране и на координиращата роля на Агенцията в тези процеси; по-нататъшно разширяване на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение (ЦПО); осигуряване и управление на качеството в професионалното образование и обучение; изпълнение на Националната стратегия за продължаващо професионално обучение; развитие на професионалното ориентиране и информиране; изграждане на интегрирана информационна система (ИИС); разширяване на международната дейност и работата по международни проекти; развитие на административния капацитет.

В резултат на анализ на дейността на Агенцията за периода януари-юни 2008 г. и оценка на рисковете за цялостното изпълнение на Плана, посочени в Доклада за дейността на НАПОО през първото шестмесечие на годината, УС гласува актуализиран План за дейността на Агенцията (протокол № 09/16.07.2008 г.). Актуализираният План е приет след обсъждане на политиките и финансовата осигуреност за реализиране на отделните дейности.

Настоящият доклад представя и обсъжда дейността на НАПОО по изпълнението на **актуализирания План**.

Форматът на доклада е подчинен на логиката на изпълнението на Плана: **цели, приоритети, дейности, индикатори за изпълнение**. В него са включени информация, анализ и изводи относно: участието на НАПОО в разработването, координирането и реализирането на съгласувани политики в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране; сътрудничеството с други институции и организации; усъвършен-

стването на работата по разработване на Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии; поддържането и актуализацията на Списъка на професиите за професионално образование и обучение; развитието на системата за лицензиране на центрове за професионално обучение; осигуряването на качествено професионално обучение в централните; изграждането на Интегрирана информационна система за търсенето и предлагането на професионално обучение; участието в национални и международни дейности и проекти; осигуряването на прозрачност на дейността; използването и управлението на материалните, финансовите и човешките ресурси. Представени са и общи изводи. Сравнителният анализ във времеви аспект е допълнителен инструмент за оценка на резултатите от дейността през 2008 г.

1. УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СЪГЛАСУВАНИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ОРИЕНТИРАНЕ

В този раздел са включени резултатите, свързани с практическото реализиране на регламентираната със ЗПОО координираща функция на НАПОО. Те отразяват инициативите и активността на Агенцията за задълбочаване на сътрудничеството с други институции и организации в контекста на реформирането на системата за професионално образование и обучение. По-конкретно е разгледан инструментът на хоризонталната координация и реализацията на трипартидният принцип на управление и дейност на Агенцията.

1.1. Усъвършенстване на механизмите за координация и сътрудничество с институциите и организациите, които имат отношение към професионалното образование, обучение и ориентиране

Дейността на НАПОО, насочена към осъществяване на действено сътрудничество с държавните институции по конкретни въпроси и проблеми на националната политика в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране, продължи да се развива и през 2008 г.

Проведени са съвместни работни срещи с Дирекция „Политика в професионалното образование и продължаващото обучение“ на МОН за съгласуване на позициите във връзка със Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Представители на НАПОО участват в работата на Консултативния съвет по професионално образование и обучение към МОН, Националния съвет за насърчване на заетостта - към министъра на труда и социалната политика, и Наблюдаващия комитет на оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”.

Сътрудничеството с Агенцията по заетостта (АЗ) през годината е насочено към усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионалното обучение в лицензираните центрове за професионално обучение. При възникнали проблеми са провеждани обсъждания, постигнати са взаимноизгодни решения. Представител на НАПОО участва в работата по усъвършенстване на Методиката за избор на обучаваща организация за обучение - дейност, финансирана от АЗ. Служителите на НАПОО осъществяват контакти и консултации с представители на Дирекциите “Бюро по труда” от цялата страна, най-често по проблеми, свързани с провежданите търгове за избор на обучаващи институции за обучение на безработни лица. Продължиха съвместните проверки на ЦПО с цел превенция и санкциониране на допуснатите нарушения, както и подпомагане на професионалното обучение, възложено от АЗ (разгледани по-подробно в т. 2.4. на доклада). Представител на НАПОО участва в дейността на Експертния съвет на Центъра за контрол и оценка на качеството на образованието (ЦКОКО), с когото Агенцията има сключено споразумение за сътрудничество.

В съответствие с Правилника за дейността на НАПОО, през 2008 г. продължи търсенето на нови пътища и инициативи за мотивиране и привличане на организациите на социалните партньори като надежден съюзник в дейността на НАПОО. Социалните

партньори се включват все по-активно в изработването на съгласувани позиции по ключови въпроси на развитието на професионалното образование и обучение (ПОО) - изготвянето на Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, актуализирането на Списъка на професиите за професионално образование и обучение, лицензирането и контрола върху дейността на лицензираните ЦПО.

Проведени са разговори и консултации във връзка с изпълнението и актуализирането на съществуващите **споразумения между НАПОО и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите**, както и за сключването на **нови споразумения за сътрудничество на секторно ниво**.

НАПОО участва в изготвянето на Рамково споразумение между МОН, МТСП, НАПОО и национално представителните организации на работодателите в България относно сътрудничество в областта на ПОО. През периода е подписано споразумение за сътрудничество с Камарата на строителите в България. В процедура на подписване са рамкови споразумения между НАПОО и Българската камара по дървообработване и мебелна промишленост (БКДМП) и Българската камара за химическа промишленост (БКХП).

С активното участие на експерти от НАПОО, БКДМП разработи документ (Policy Paper), определящ целите и приоритетните области за работа по отношение на човешките ресурси в сектора. Документът е приет на заседание на Консултативния съвет за развитие. В изпълнение на Стратегията за развитие на българската дървообработваща и мебелна промишленост „Акция 2013“, двама експерти от НАПОО са членове на комисията „Професионално образование, обучение и квалификация“ към Консултативния съвет за развитие на БКДМП.

Служители от НАПОО участваха в семинари на браншовите камари по строителство, химическа и мебелна промишленост, представител на НАПОО е избран за член на Комисията по професионално образование към БКХП.

Представител на НАПОО е член и на Управителния съвет и Изпълнителното бюро на Българския съюз по заваряване.

Експерти от НАПОО участват в подготовката на правно становище относно констатирани проблеми при осъществяването на професионално обучение по професията “Водач на МПС за обществен превоз” и в изготвянето на писма до министрите на образованието и науката и на транспорта във връзка с подготвяния проект на Наредба за условията и реда за начална квалификация и периодично обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и условията и реда за провеждането на изпитите за придобиване на карта за квалификация на водача.

Служителите от НАПОО работят по проекти и инициативи на различни организации на национално и секторно ниво (разгледани по-подробно в т. 4.1. на доклада).

За подобряване на социалното сътрудничество и работата в партньорство през 2008 г. Агенцията продължи да проучва и прилага “добри практики” като координатор на дейностите в България в рамките на различни международни проекти (подробно разгледани в т. 4.2. на доклада). В дейностите по изпълнението им са включени представители на **работодателите и на организациите на работниците и служителите, АЗ, Националният педагогически център към МОН (НПЦ), ЦКОКО, общини, неправителствени организации, академичната общност**. Резултатите се популяризират сред членовете на УС на НАПОО, подготвени са публикации за интернет страницата на Агенцията и на агенция “Фокус”.

През 2008 г. се разшири партньорската мрежа на НАПОО с Министерството на отбраната. За активното си участие в **процеса на социална адаптация на военнослужещите**, Агенцията е наградена с **грамота от министъра на отбраната Веселин Близнаков**.

През 2008 г. Агенцията продължи да толерира и развива равноправния социален диалог както по отношение на експертното участие, така и на управлението на цялостната дейност. Управителният съвет (УС) и Експертните комисии (ЕК) по професионални направления, функциониращи на принципа на **трипартитното сътрудничество**, през настоящия

отчетен период продължиха успешно да изпълняват възложените им със ЗПОО функции и задължения. Активното и компетентното им участие създава възможности за вземане на правилни решения и реализиране на успешни действия, свързани с изпълнението на конкретните задачи. За това допринасят и качествените, унифицирани и в срок подготвяни документи за заседанията от страна на администрацията на Агенцията - доклади, докладни записки, протоколи и др. През 2008 г. са проведени 15 заседания на УС на НАПОО (при 12 през 2007 и 2006 г.) и 241 заседания на ЕК (при 183 през 2007 г.).

1.2. Участие във формирането и реализирането на съгласувани политики в областта на ПОО и ориентиране

През 2008 г. са подготвени предложения за изменения и допълнения на **ЗПОО и Правилника за дейността на НАПОО**. Предложенията са обсъдени и приети от УС и са внесени в МОН. Представители на НАПОО участваха в работните групи за изготвяне на промени в **Правилника за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта** и за разработване на **Националния план за действие по заетостта - 2009 г.**

Дейността, свързана с приложението на **Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот** в България, се осъществява предимно в рамките на проект по програма "Леонардо да Винчи" (по-подробно разгледан в т. 4.2. на доклада) под формата на консултации с институции от други държави членки на ЕС, които разработват националните квалификационни рамки. Отговорна институция по разработване на Национална квалификационна рамка в България е МОН. За целта е създадена работна група, в която НАПОО има свой представител.

Дейността на Националната координационна група по реализиране на **Националната стратегия за продължаващото професионално обучение за периода 2005-2010 г.** през 2008 г. се осъществява ритмично и резултатно. Разработен е Обобщен доклад за изпълнението на Плана за действие за 2008 г. Предстои представянето му на министър-председателя, министъра на образованието и науката, министъра на труда и социалната политика, министъра на икономиката и енергетиката, изпълнителния директор на Агенцията по заетостта и председателя на Националния статистически институт. Разработен и представен в МОН е План за действие в изпълнение на Стратегията за 2009 г.

Проведено е **проучване на оценката на работодателите във връзка с качеството на професионалното обучение и на потребностите от квалификация, професионално ориентиране и валидиране на компетенции**. Резултатите са анализирани и систематизирани в специален доклад.

Във връзка с прилагането на **Общата европейска рамка за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение** в интернет страницата на НАПОО е публикувана разработката "Индикатори за качеството в ПОО", издание на CEDEFOP.

Във връзка с дейността по **съгласуване на политиките в системите на професионалното обучение и висшето образование** са проведени разговори и консултации за съвместна дейност с Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА). Представители на институции във висшето образование са поканени за участие в проекта "Развитие на политиките в областта на кариерното ориентиране в България".

Експерт от НАПОО участва в едnodневна работна среща в CEDEFOP за проучване на възможностите за **прилагане на кредитната система** при разработване на ДООИ. Във връзка с обявената Тематична покана на ЕК за проекти на тема "Прилагане на Европейската система за трансфер на кредити" е проведено специализирано проучване и е разработено проектно предложение по програма "Леонардо да Винчи" в сътрудничество с други европейски партньори.

По проблемите, свързани с **валидирането и признаването на компетенции**, експерт на НАПОО участва в междуведомствена група с представители на МОН, МТСП, АЗ, НАПОО, браншови камари, социални партньори, ГОПА за валидиране на резултатите от неформалното обучение и самостоятелното учене. Агенцията участва в междуведомствена комисия по компонента "Дейност 1.4: Подпомагане за създаване и апробиране на модел за валидиране на придобитите компетенции чрез неформално и информално учене" по

проект "Bulgaria-promotion of adult vocational training and employment" (PN 03.2163.8-001.00) в рамките на техническото коопериране с Република Германия. По проекта се предвижда апробиране на модела за валидиране в мебелната промишленост.

През 2008 г. реализираните дейности във връзка с **изграждането на национална система за професионално ориентиране** се осъществяват в рамките на проект "Развитие на политиките в областта на кариерното развитие в България" (по-подробно разгледан в т. 4.2. на доклада). Разработен е проект за стратегически политически документ - Пътна карта "Кариерното ориентиране в България 2009-2013 г.". Проектът е обсъден и приет на съвместно заседание на ръководни служители от МОН, МТСП, НАПОО и АЗ. В резултат на проведените дискусии е подготвен усъвършенствен вариант на Пътната карта. Взето е решение проектът да бъде представен на министъра на образованието и науката и на министъра на труда и социалната политика с предложение за внасяне в Министерски съвет на Р България. Проектът е приет от ЕК по професионално ориентиране и от УС. НАПОО участва с презентация в семинар за журналисти и с публикация на тема "Кариерното ориентиране в България" в сборник по проект 2007-3865/001-001 "Развитие на ученето през целия живот в България" и в семинар, организиран от ЦРЧР с презентация на тема: "Системата на професионалното ориентиране в България". Проведени са редица работни обсъждания на възможностите за създаване на национална система и национален форум за кариерно ориентиране в България, както и три регионални семинара в София, Варна и Стара Загора, с участието на представители на МОН, МТСП, НПЦ, АЗ, общини, ССИ, КНСБ, НПО, представители на академичната общност. НАПОО е национален координатор в мрежата на ЕС за политиките в областта на ориентирането през целия живот.

Във връзка с усъвършенстване на подготовката на преподавателите в ЦПО представители на НАПОО участваха с презентации и изказвания в семинари, работни срещи и дискусии (подробно разгледани в т. 4.1. на доклада).

1.3. Дейности, свързани с усвояването на средства от структурните фондове на ЕС

През 2008 г. във връзка с иницирането, управлението и изпълнението на проекти е **систематизирана информация**, главно посредством проучване на опита на други европейски държави в рамките на контактите и работните срещи по международни проекти, в които НАПОО е партньор. Представители на Агенцията участваха в тридневен семинар на тема: "Разработване и управление на проекти, финансирани от ЕСФ", организиран и проведен с консултанти от холандската организация VAPRO, и в национална среща и информационен ден във връзка с изграждането на структурите на държавната администрация по ОПАК.

Разработено е **проектно предложение** за кандидатстване за безвъзмездна помощ по ОПАК, съфинансирана от ЕСФ, на тема: "Публичност и прозрачност, информираност и достъп до административната дейност в областта на продължаващото професионално обучение и ученето през целия живот".

ИЗВОДИ:

1. През 2008 г. НАПОО продължи да разширява участието си в дейностите по формиране на съгласувани политики в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране, преимуществено на ниво хоризонтална координация и с държави от ЕС.

2. Продължи утвърждаването и развитието на дейността на трипартичните структури на Агенцията - УС и ЕК по професионални направления.

3. НАПОО решава успешно проблема, свързан с осигуряване на допълнително финансиране за изпълнение на планираните дейности, посредством инициране и включване в международни проекти, финансирани от ЕК и европейски държави.

4. Активизирана е комуникационната политика на НАПОО, с цел подобряване на взаимодействието с други институции и организации, отговорни за реализиране на националната политика в областта на ПОО.

5. Предприети са радикални действия в областта на професионалното ориентиране, които са предпоставка за формиране и реализиране на съгласувана национална политика в средносрочен и дългосрочен план.

6. Осъществяват се дейности, свързани с подготовката на Агенцията за разработване на проектни предложения и участие в изпълнението на проекти, финансирани със средства от Европейския социален фонд и другите структурни фондове на ЕС.

7. По-нататъшната дейност на НАПОО по разработване, координиране и реализиране на съгласувани политики в областта на ПОО и ориентиране следва да бъде насочена към интензифициране на контактите и сътрудничеството със:

- МОН, МТСП и другите държавни институции - по конкретни въпроси и проблеми, свързани с формирането и реализирането на националната политика;

- национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите - във връзка с участието им във формирането и осъществяването на съгласувани позиции;

- браншовите организации, с оглед дефиниране на конкретни договорености във връзка с по-добрата обвързаност на ПОО с потребностите и изискванията на пазара на труда;

- Агенцията по заетостта - за изграждане на механизъм за единодействие по осигуряване и управление качеството на професионалното обучение на безработни и на заети лица.

2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ, КАТО КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ НАПРЕДЪК, РАЗВИТИЕ НА ОБЩЕСТВОТО И ЛИЧНОСТТА

2.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на система от Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии

Предвидените в Плана задачи, свързани с **усъвършенстване на методиката за разработване и оценяване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии**, са изпълнени.

Проектите на ДОИ през 2008 г. са разработвани съобразно новата методология-“Рамкови изисквания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии”, утвърдена от УС на НАПОО (протокол № 07/18.07.2007 г.) и “Методически указания за разработване на ДОИ”.

Освен проектите на ДОИ, възложени от НАПОО, в рамките на проект по програма ФАР “Развитие на човешките ресурси” са разработени 30 проекта на ДОИ от пет професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО). Това е сериозен принос за тестване на методологията за разработване на ДОИ, нейното трансфериране и увеличаване на устойчивостта на получените резултати.

Използваните през годината въпросници за оценяване както на проектите на ДОИ, така и на прилаганите документи за разработването им, потвърждават тяхната практическа приложимост, поради което на този етап не се налагат промени в тези документи.

Всички задачи, свързани с **усъвършенстване на качеството на проектите на ДОИ за придобиване на квалификация**, са изпълнени съгласно плана.

Повишеният експертен капацитет на служителите от НАПОО и на членовете на ЕК по професионални направления, отговорни за разработване и оценяване на ДОИ, има положителен ефект върху качеството на крайните разработки. Завишените изисквания, заложили в методическите указания по отношение описанието на всеки раздел от ДОИ, също допринасят за по-качественото им разработване.

Въведената практика за оценяване на разработените проекти от двама рецензенти-един представител на обучаваща институция и един на работодателите, продължи да се прилага и през 2008 година, което осигурява по-голяма надеждност и обективност на

изготвените проекти. Съгласно процедурата, всички разработени проекти са оценени и от ЕК по съответните професионални направления. След оценката проектите са обсъдени и приети от УС на НАПОО.

През 2008 г. продължи практиката за **поддържане на актуална информация** на интернет-страницата на Агенцията. Информацията е структурирана в отделни рубрики, което подпомага потребителите при търсене и намиране на информация за документите, които се прилагат в процеса на разработване на ДОИ, и за проектите на ДОИ. Затруднения във връзка с намирането на информация за публикуваните в Държавен вестник стандарти възникват от обстоятелството, че информационната система на НАПОО е в процес на изграждане и в нея все още не се съдържа пълният набор от публикувани ДОИ.

И на новата интернет-страница на НАПОО е осигурена възможност потребителите да представят своите мнения и предложения за подобряване качеството на проектите, които са в процес на разработване.

Улеснена е работата на членовете на ЕК, които могат бързо и лесно да се запознаят със съдържанието на проектите на ДОИ, подготвени за обсъждане. Те се публикуват на специално предназначено за целта подменю в страницата на НАПОО. За всички проведени през годината 18 заседания на ЕК по професионални направления, в установения едноседмичен срок преди заседанието са публикувани разработените проекти, които са обект на обсъждане.

Във връзка с възлагането и разработването на проекти на ДОИ за придобиване на квалификация по професии е извършено следното:

Поради редуциране броя на експертите в НАПОО, заети с разработването на ДОИ, през второто полугодие на 2008 г. в Плана за дейността на НАПОО са направени корекции по отношение на планирания брой ДОИ за разработване.

В резултат на актуализацията броят е намален, съобразно наличния човешки ресурс, което води до намаляване на данните по показателите, по които става отчитането на ДОИ, в сравнение с предходни години.

През 2008 г. продължи да се прилага редактиране на завършените проекти на ДОИ преди представянето им в МОН. Всички проекти, приети от УС, са предложени в МОН след отразяване на стилните корекции, извършени от професионален редактор. Освен тази форма на редакция, част от ДОИ са преработени и коригирани в съответствие с бележките на МОН по отношение на оформянето им като документи за публикуване в Държавен вестник. В тази връзка НАПОО систематизира всички изисквания и ги подготвя като инструкция, която се предоставя на разработващите.

Освен по предвидените за разработване ДОИ в Плана, през цялата 2008 г. експерти от НАПОО активно участваха във всички фази на разработване на **тридесетте (30)** проекта на ДОИ по проект **“Развитие на човешките ресурси” на програма ФАР, 2008:**

- подготвен и съгласуван е списък с **тридесет (30)** професии от СППОО;
- проведени са **две петдневни обучения** на тридесет фасилитатори, определени да работят по проектите на ДОИ;
- подготвени са **подробни презентации** за методологията за разработване на ДОИ;
- проведени са **междинни семинари** за оценка на проектите на ДОИ;
- подготвено е подробно **експертно становище** относно изискванията, на които следва да отговарят проектите на ДОИ както по отношение на съдържанието, така и на техническото им оформяне;
- подготвени са конкретни бележки за разработващите по всички 30 проекта;
- проведени са **индивидуални** консултации с представители на разработващите екипи, при необходимост;
- участие в **четиритедневните** оценителни семинари с работодателите на завършените проекти на ДОИ;
- подготвени са **четири** заседания на експертните комисии по професионалните направления;
- бележките от заседанията са **систематизирани** и представени на разработващите

за обсъждане и отразяване в проектите на ДООИ;

- подготвени са **две** заседания на УС на НАПОО, на които са представени проектите;
- участие в **заключителната среща** по проекта, проведена съвместно с консултантите и Звеното за управление на проекта;
- подготвена е **презентация** и участие в заключителния семинар за представяне на резултатите от проекта.

Количествени показатели във връзка с разработването на проекти на ДООИ през 2008 г.:

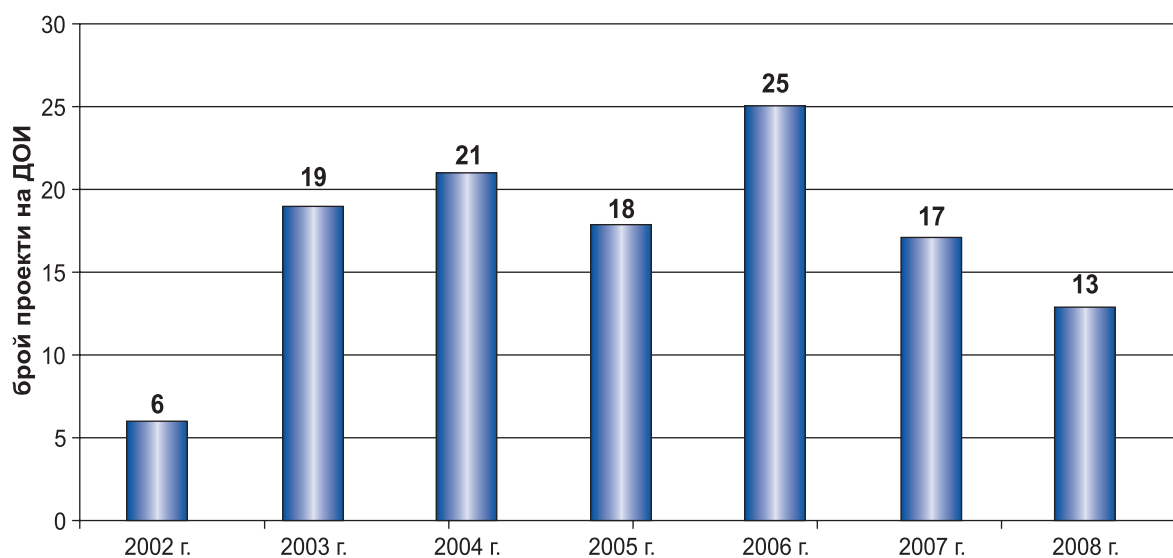
Общ брой финализирани проекти - **17**, от тях **5** по нови професии и **12** са преработени по новите рамкови изисквания.

Брой проекти, приети от УС на НАПОО - **47**, от тях **30** разработени по ФАР;

Преработени (отразени предложенията, постъпили от съгласувателната процедура, регламентирана в ЗНП и в ЗПОО, в проекти на ДООИ, внесени за утвърждаване в МОН през 2007 г.) - **14**.

Представени за утвърждаване от министъра на образованието и науката - **13** проекта на ДООИ.

Проекти на ДООИ, представени в МОН за утвърждаване

Фигура 1

Резултатите от процеса по разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии за периода 2002 г. - 2008 г. изглеждат по следния начин:

• **Общ брой професии** от СППОО (2007), по които са разработени ДООИ (утвърдени и проекти, финализирани или на различен етап на готовност) - **138**;

• **Брой професии** от СППОО, по които към 01.01.2009 г. няма разработени или възложени за разработване проекти на ДООИ - **65** (3 от професиите от оставащите 68 са предложени за отпадане);

• В СППОО от 2007 г. има допълнени **15** нови професии, с което се увеличава броят на професиите, по които липсват ДООИ (по **11** от тях няма ДООИ, което да може да се преработи и да отговаря на професията по новия СППОО);

• **Брой ДООИ**, публикувани в ДВ - **87**;

• **Брой ДООИ**, разработени по ФАР - **110** (ФАР 2006 - **80**, ФАР 2008 - **30**);

• **Брой ДООИ**, разработени/преработени по новата рамка и приети от УС на НАПОО - **47**;

- Професиите, по които няма разработени ДОИ, са от професионалните направления “Изкуства”, “Спорт” и “Добив и обогатяване на полезни изкопаеми”;
- 14 професии от област “Изкуства” са планирани за разработване по ФАР, фаза 3, 2009 г.;
- Част от останалите професии са много редки и обучение по тях се извършва в специализирани институции или изобщо не се провежда в рамките на институциите от системата на ПОО - напр. ”Пещостроител”, “Оптик-оптометрист”, “Техник на слухови апарати”, “Техник-хидрометеоролог”, “Техник-металург” и др.

ИЗВОДИ:

1. Независимо от ограничения експертен ресурс, с който НАПОО разполага за разработване на ДОИ, е създадена солидна база от стандарти за придобиване на квалификация по професии, което е предпоставка за въвеждане на европейските инструменти в националната система за професионално образование и обучение- НКР и Кредитна система.

2. Дейността по разработването и актуализирането на проектите на ДОИ изисква сериозен финансов ресурс. Независимо че средствата, предоставени от бюджета за тази дейност, покриват само заплатите и осигуровките на служителите на НАПОО, през 2008 г. Агенцията успя да осигури необходимото финансиране за целия цикъл на проектиране на ДОИ:

- заплащане на възнаграждения на работните групи за разработване на проектите;
- възнаграждение за рецензентите и за оценяване на разработките;
- преработване на част от проектите, върнати от МОН;
- възнаграждение за стилово редактиране на завършените проекти;
- технически разходи, свързани с копиране и размножаване на достатъчен брой екземпляри - за разработващите, рецензентите, редактора, за ЕК, УС и МОН, както и за архива, и др.

3. С въвеждането през второто полугодие на 2007 година на осъвременената методология за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии, фокусирана върху резултатите от ученето, е поставена основата за реформиране и модернизиране на системата на ПОО - валидиране на знания и умения, придобити по неформален и самостоятелен път, повишаване на мобилността посредством Европас инструментите, осигуряване на качество на предлаганото от обучаващите институции професионално обучение, повишаване прозрачността на придобитата квалификация и др.

4. Професиите, по които традиционно се осъществява план-приемът в професионалните гимназии и професионалните училища, са осигурени с ДОИ за придобиване на квалификация по професии. Най-търсените от обучаваните и от работодателите професии в ЦПО също са обезпечени с ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

5. Динамиката в СППОО през последните 4-5 години, изразяваща се в извършване на различни видове промени, се отразява и на процеса на разработване на ДОИ. Част от стандартите не са актуални и следва да се отменят, поради заличаване на професиите в СППОО или поради други промени, настъпили в резултат на актуализацията на СППОО.

6. Съгласувателната процедура на проектите на ДОИ, регламентирана в ЗПОО и в ЗНП, е една от причините за неоправдано дългия престой на ДОИ и удължаване на времето от внасяне на проектите в МОН до публикуването им в Държавен вестник.

7. Редуцираният брой на експертите на НАПОО, пряко ангажирани с разработването на ДОИ, се отрази на темповете на процеса на разработване през второто полугодие на 2008 г. За преодоляване на изоставането и постигане на 90-процентно покритие с ДОИ на професиите от СППОО към края на 2010 г. е необходимо експер-

тният състав на НАПОО да бъде увеличен.

8. Реализираният проект по програма ФАР “Развитие на човешките ресурси” на практика потвърди, че посоката на обновяване и осъвременяване на методологията за разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии, която НАПОО прилага, е правилна и разкрива пред системата на ПОО широки възможности за модернизиране в съответствие с европейските приоритети и принципи за развитие на професионалното образование и обучение.

2.2. Актуализиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение

Предвидената през отчетната година дейност, свързана с усъвършенстване на Списъка на професиите в съответствие с променящите се нужди на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите, е изпълнена успешно.

Независимо че в Плана за 2008 г. не е предвиден нов цялостен преглед на СППОО, НАПОО организира и проведе съвместно с експертните комисии по професионални направления задълбочено обсъждане на Списъка. Повод за допълнително осъществяване на тази дейност е писмо /изх. № 03-03-29/11.07.2008 г./ на МОН, с което на Агенцията се възлага да преразгледа част от спорните предложения по актуализирания през 2007 г. СППОО.

Едновременно с обсъждането на тези спорни предложения, НАПОО разгледа и всички други предложения, постъпили в Агенцията от физически и юридически лица, както и предложенията, които са направени в резултат на разработването на ДОО по програма ФАР.

В резултат на двумесечната интензивна дейност на експертите, съвместно с ЕК е подготвено изцяло обновено предложение за изменение на СППОО, с което да се постигне по-пълно съответствие на професиите и специалностите с потребностите на пазара на труда. За пръв път в СППОО са включени нови професии, насочени към определени професионални и социални групи - например професията “Жестомимичен превод”, “Организатор на ритуални дейности” и др.

В новото предложение за СППОО е направена детайлна съпоставка на професиите и специалностите с НКПД. За професиите, за които липсва съотнесеност между Списъка и НКПД, е подготвено мотивирано предложение до МТСП.

Преди представяне на проекта за изменение и допълнение на СППОО, съвместно с експерти от МОН предложенията са обсъдени и съгласувани.

Независимо от обстоятелството, че в изпълнението на споменатите дейности от НАПОО са ангажирани само двама експерти, в определения срок - края на м. октомври, УС на НАПОО обсъди и одобри предлаганите промени в СППОО:

- за целите на обсъждането на Списъка са подготвени 17 заседания на ЕК по професионални направления. За оперативно протичане на заседанията всички предложения предварително са представени на членовете на ЕК.

- за предложенията, които не са одобрени от ЕК, НАПОО изиска допълнителна информация от вносителите.

Подкрепените от ЕК предложения, придружени с цялата необходима документация, са подготвени и внесени за обсъждане от УС на НАПОО.

С докладна записка на председателя, съдържаща мотивите към съответните предложения, вариантът за изменение и допълнение на СППОО е внесен в МОН.

ИЗВОДИ:

1. Независимо от обстояния преглед на Списъка на професиите за ПОО, извършен през 2006 г., през 2008 г. НАПОО отново направи задълбочен анализ, с цел по-пълното му привеждане в съответствие с изискванията на пазара на труда, с Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България и с Класификацията на областите на образование.

2. При проведените обсъждания се оказа, че в някои текстове действащата процедура за актуализиране на СППОО се нуждае от усъвършенстване, което ще залегне като дейност в Плана за 2009 г.

3. Динамиката на СППОО в последните няколко години оказва силно влияние на процеса на разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

4. В резултат на направените промени, свързани с отпадане на професии и специалности, с преименуването им или други промени, около 30% от разработените ДОИ за придобиване на квалификация по професии се нуждаят от допълнително преизготвяне в съответствие с настъпилите изменения, а някои от тях са практически неизползваеми.

2.3. Информатизация в процеса на разработване на ДОИ и СППОО

На обновената интернет-страница на НАПОО редовно се въвежда информация за проектите на ДОИ, които са в процес на разработване, както и за публикуваните в Държавен вестник ДОИ. Публикуват се самите стандарти с възможност всеки гражданин да прави предложения за промени или други коментари. В определения срок преди заседанията, в рубриците, предназначени за УС и ЕК, се публикуват проектите на ДОИ, предвидени за обсъждане.

Публикуван е архив на СППОО с отразените промени през годините. Публикуват се постъпилите в НАПОО предложения за промени в СППОО, както и предложенията за промени (обсъдени в ЕК и УС на НАПОО) и внесени от в МОН за утвърждаване.

Разработен е еталон за представяне на елементите на ДОИ в ИИС. Подготвени и качени в ИИС са елементите на 15 проекта (или утвърдени наредби) на ДОИ. Въпреки че не е част от ДОИ, в ИИС е включен и елементът "Информация за Европас-приложение към сертификата" по всяка професия. В плана на НАПОО за 2009 г. се предвиждат дискусии със социалните партньори относно съдържанието, което трябва да бъде включено в тази рубрика. Всички промени в СППОО от 2003 г. досега са отразени в ИИС. Усъвършенствани са начините за търсене на ДОИ (по данни от СППОО или по ключова дума). Има възможност при посочване на професия от СППОО да се отворят в нови прозорци: ДОИ по тази професия, възможности за професионална реализация по НКПД, ЦПО, които имат в лицензията си тази професия. По удобен за ползвателите начин са организирани връзките между СППОО, ДОИ и ЦПО.

Интерфейсът, в който се представят ДОИ и СППОО в ИИС, е ориентиран към потребителите, като към съществуващите икони е добавен и текст. Осигурена е възможност за едновременно разглеждане и сравняване на даден елемент от ДОИ в различни професии.

ИЗВОДИ:

1. С разработването на новите възможности за търсене в ИИС се разширява полето на ползвателите (не само експерти от държавните институции).

2. С оглед осигуряването на достъпа до ИИС от различни работни места е необходимо нейното сертифициране.

2.4. Усъвършенстване на дейностите по лицензиране и разширяване на мрежата от центрове за професионално обучение (ЦПО)

Разширяването и усъвършенстването на мрежата от лицензирани центрове на територията на страната продължи да е основна задача на Агенцията и през 2008 г. Професионалното обучение, провеждано от тях, дава възможност на безработни и заети лица да повишават квалификацията си и пригодността си за заетост в съответствие с потребностите на пазара на труда и европейските изисквания, както и да осъществяват собствените си планове за кариерно развитие.

През отчетния период са разработени **нови критерии, формуляри и указания за лицензиране на ЦПО и ЦИПО**, разработвани съгласно изискванията на чл. 49а от ЗПОО. Тези промени са наложени от необходимостта лицензионната процедура да се опрости значително.

Външните експерти, участващи като оценители в процедурата за лицензиране, както и организаторите на обучението в ЦПО, са консултирани редовно от експертите на НАПОО. Към края на 2008 г. в оценките по лицензионните процедури към съответните експертни комисии са участвали над 150 външни експерти.

Успешно се прилага **Процедурата за допълване на издадена лицензия**.

През 2008 г. са лицензирани **161** нови центъра (132 през 2007 година), а **47** центъра са допълнили лицензиите си с нови професии и специалности (38 през 2007 година), което им дава възможност успешно да обновяват и развиват дейността си, както и да бъдат по-гъвкави в предлагането на професионално обучение.

Успешно се прилага и **Процедурата за изменение на наименованията на професии и специалности в лицензиите на ЦПО** във връзка с изменения в СППОО.

Количествените показатели, характеризиращи дейностите по лицензирането на ЦПО през 2008 г. са:

- **Проведени са общо 16 520 консултации** (в НАПОО, по телефона, по e-mail), от които най-голям брой са с кандидати за лицензиране и с представители на лицензирани ЦПО; около 1000 - със служители от Дирекциите "Бюро по труда", с външни експерти по лицензионните процедури и с потребители на професионално обучение. Средният брой консултации на експерт от отдел "Лицензиране" е 1840 (1817 консултации през 2007 г.).

- **Лицензирани са 161 нови ЦПО, а разширени с нови професии и специалности са лицензиите на 47 ЦПО.** В сравнение с 2007 г. (издадени 132 нови лицензии и изменени 38 лицензии) **броят на лицензионните процедури е повишен** (таблица 1, фигура 2 и 3).

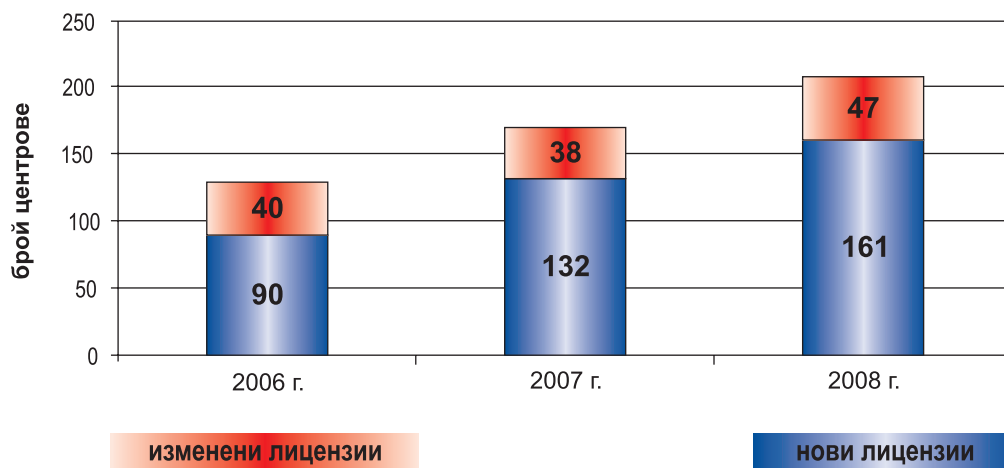
Таблица 1

Приключени лицензионни процедури за периода 2005 - 2008 г.

Година	Брой лицензионни процедури*	Ръст в % на лицензионните процедури Вериген индекс	Среден брой лицензионни процедури на експерт	Брой професии в лицензионните процедури	Ръст в % на професиите в лицензионните процедури Вериген индекс	Брой специалности в лицензионните процедури	Ръст в % на специалностите в лицензионните процедури Вериген индекс
2006	130		18,5	1250		2003	
2007	170	31.5%	24,5	1779	42.32 %	2845	42.03 %
2008	208	22,3%	26	2624	47,5 %	4367	53.5 %

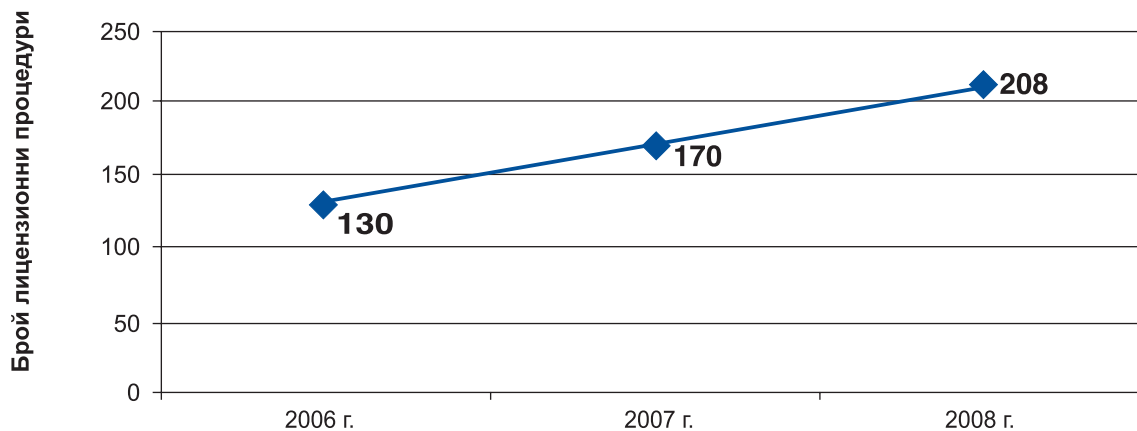
* **Забележка:** Броят на лицензионните процедури включва броя на лицензираните ЦПО и броя на изменените лицензии на ЦПО.

ЦПО, преминали през лицензионна процедура по години 2006 - 2007 - 2008г.

Фигура 2

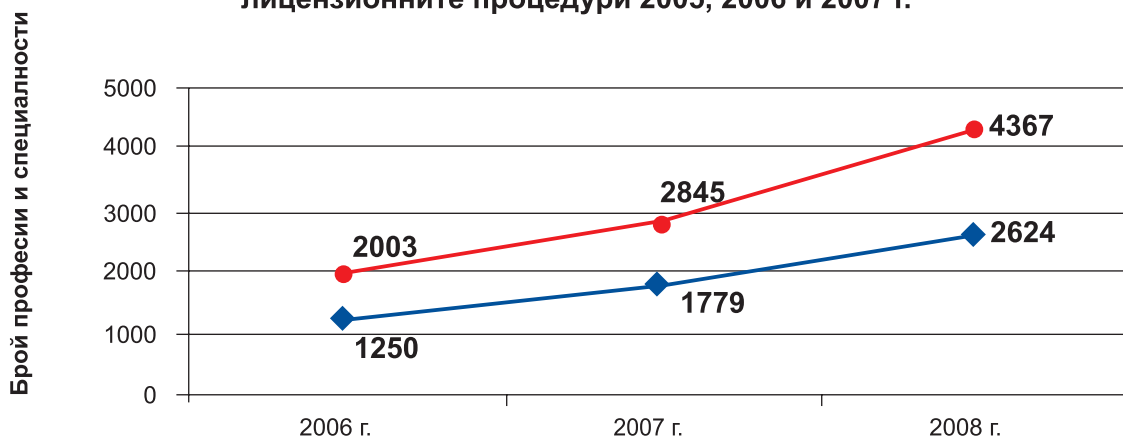
Приключени процедури за периода 2006, 2007 и 2008 г.

Фигура 3

През 2008 г. разпределението на професиите и специалностите е както следва: нови лицензии: професии - 1996 бр., специалности - 3351 бр.; изменени лицензии: професии- 628 бр., специалности - 1016 бр. Общо за 2008 година: **професии - 2624, специалности- 4367.**

Разпределение на професии и специалности в лицензионните процедури 2005, 2006 и 2007 г.

Фигура 4

- **Средният брой лицензирани центрове** (нови лицензии и изменения на лицензии) **на експерт** от отдел “Лицензиране” е **26** (при 24,5 за 2007 г., 18,5 за 2006 г. и 15 за 2005 г.).

- **Продължителността на лицензионните процедури** продължава да е по-малка от заложената в ЗПОО продължителност от четири месеца: ЦПО с до 10 професии - средно 2 месеца; ЦПО с до 20 професии - средно 3 месеца; ЦПО с над 20 професии - средно 3,3 месеца. В сравнение с данните за 2005 и 2006 г. съществени промени по този показател не се наблюдават. Може да се приеме, **че продължителността на лицензионната процедура е достигнала оптималната си стойност.**

- **Проведени са 208 заседания на ЕК** по съответните професионални направления (170 през 2007 г.);

- Експертите от отдел “Лицензиране” са участвали в **280 оценки във връзка с лицензионни процедури;**

- **Общият брой на лицензираните центрове в края на 2008 г. е 678;**

- **Няма подадени документи за лицензиране на ЦИПО.**

Качествени показатели, свързани с лицензионната процедура:

- Документите за разглеждане от УС на НАПОО са качествено подготвени - няма върнати документи за преработване;

- Сроковете за лицензиране, определени в процедурата, се спазват стриктно и акуратно. Няма просрочени лицензионни процедури;

- Не са постъпили жалби и възражения във връзка с работата на експертите и служителите на Агенцията;

- Работата на НАПОО по лицензиране на ЦПО се осъществява при пълна прозрачност. Критериите, процедурите, изискванията и формулярите за кандидатстване за лицензия са публикувани в уеб сайта на Агенцията и се актуализират в зависимост от взетите от УС решения;

- Съгласно чл. 42, т. 10 на ЗПОО, НАПОО поддържа два актуални регистъра на лицензираните центрове и на кандидатите за лицензиране, достъпни в интернет, за потребителите и заявителите на професионално обучение;

- Спазването на стандартите за административно обслужване при лицензиране дава възможност за по-голяма ефективност в работата на администрацията;

- Според резултатите от неформалното текущо проучване с представители на центрoвете, лицензионната процедура работи успешно, в режим на прозрачност и не затруднява кандидатите за получаване на лицензия;

- Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове, пред тези в по-малките селища. Съотношението е пропорционално на разпределението на икономически активното население в страната и е адекватно на по-големия интерес в големите градове към повишаване на професионалната квалификация.

ИЗВОДИ:

1. През 2008 г. продължава успешното усъвършенстване на дейностите по лицензиране и разширяване на мрежата от лицензирани центрове. В края на 2008г. общият брой на лицензираните центрове е 678.

2. Интересът на ЦПО и през 2008 г., както през целия предишен период, е насочен предимно към квалификации по професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например строителство, туризъм, лека промишленост, стопанско управление и администрация, селско стопанство.

3. Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове. Тази тенденция съответства на разпределението на икономически активното население в страната и показва по-големия интерес в големите градове към повишаване на професионалната квалификация.

4. Качеството на дейността по лицензионните процедури е на много добро равнище и гарантира прозрачност и достъпност за фирмите и организациите, желаещи да лицензират ЦПО - представените за разглеждане в УС на НАПОО материали са на високо професионално ниво, няма върнати документи поради нарушена процедура, няма неспазени срокове, няма жалби и сигнали за нарушения от потребителите.

5. Достигната е оптимална продължителност на лицензионната процедура. Основни фактори за ускоряването на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и съответно повишаване на ефективността на работата на администрацията на НАПОО, ЕК и УС; подобряване качеството на подадените документации и повишаване на професионализма на всички участници в лицензионната процедура на базата на натрупан опит, чрез организираните от НАПОО обучения и чрез самообучение.

6. През 2008 г. показателите за ефективност са подобрени:

- повишен е ръстът на лицензионните процедури при същия брой служители в отдел "Лицензиране";
- повишен е ръстът на професиите и специалностите в лицензионните процедури.

7. Лицензионната процедура работи успешно, в режим на прозрачност и не затруднява кандидатите за получаване на лицензия.

8. През 2008 г. се забелязва значително повишаване на интереса към лицензиране на нови ЦПО. Тази тенденция до голяма степен е свързана с възможностите за финансиране по Оперативната програма "Развитие на човешките ресурси 2007-2013 г."

9. Запазва се броят на желаещите да изменят лицензията си с добавяне на нови професии и специалности и на нови звена. Желанието за разширяване на лицензията може да се разглежда като показател за успешната и ефективна работа на централите.

10. Поради липса на икономически интерес и през 2008 г. няма лицензирани центрове за информация и професионално ориентиране. Решаването на този проблем е свързано със значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране на такива центрове.

2.5. Осигуряване и управление на качеството на професионалното обучение

Основната дейност по този приоритет е свързана с осъществяване на **последващ контрол на лицензираните центрове**. Тъй като издадената лицензия е безсрочна, контролът е основен инструмент за осигуряване и управление на качеството на провежданото професионално обучение. **Успешно се прилага Системата за мониторинг и последващ контрол на лицензираните ЦПО, както и Методиката и процедурата за осъществяване на последващ административен контрол на ЦПО.**

Проверките на дейността на ЦПО, осъществявани от експертите на Агенцията, са съществен елемент от усилията на НАПОО за осигуряване устойчивост на качеството на

професионалното обучение в ЦПО. Основната им цел е гарантиране на изпълнението на критериите, приложени в процеса на лицензиране, на изискванията и условията на лицензията. Проверките са планирани (комплексни и тематични) и извънредни (по сигнал от страна на обучаващи или заявител на обучението). През 2008 г. политиката за контрол от страна на НАПОО се измести към осъществяване на проверки по време на провеждащи се обучения.

Проверени са **68 текущи обучения** за придобиване на професионална квалификация на безработни лица, организирани и финансирани от местните Дирекции "Бюро по труда". Констатирани са единични пропуски от организационен и методически характер, които са преодолими. Предложени са препоръки и предписания за отстраняването им. Извършени са и 14 административни планирани проверки на ЦПО и 1 проверка по сигнал.

При проверките на ЦПО се установи следното:

- Дейността на центровете при провежданото обучение съответства на изискванията на нормативната уредба - Закона за професионалното образование и обучение; Наредба 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване и Наредба 4 от 16 април 2003 г. за документите за системата на народната просвета. Системата за управление на ЦПО и системата за осигуряване качеството на обучението функционират успешно.

- Теоретичното и практическото обучение е организирано в материално-техническа база, съответстваща на ДООИ за придобиване на квалификация по професия. Документацията се води редовно и се съхранява по установения ред.

В резултат на извършените проверки могат да се направят следните обобщения:

- Центровете за професионално обучение не нарушават условията на издадената лицензия.

- Центровете имат капацитет да осигуряват качество на професионалното обучение - наличие на добра материално-техническа база, осигуреност с обучаващи, добре структурирани учебни планове и програми.

- Констатираните пропуски са от организационен характер и са свързани със спазването на учебните графици и дисциплината от страна на обучаващите и обучаемите.

- Провеждането на системен контрол от страна на заявителя гарантира повишаване на качеството на професионалното обучение.

Съгласно Системата за последващ контрол, НАПОО осъществява мониторинг върху дейността на ЦПО посредством **набиране на годишна информация за дейността им през предходната година**. Проучването се осъществява по електронен път въз основа на специално разработена за целта информационна карта. Събирането на данни за дейността на центровете е от изключителна важност във връзка с изграждането и функционирането на информационна система за търсенето и предлагането на професионално обучение.

Конкретните цели на анализа са: преглед и оценка на дейността на центровете за професионално обучение - приоритети по професионални направления, приоритети по професии и специалности при провеждане на квалификационните курсове, съотношение на курсовете по част от професия и курсовете за обучение по професии с придобиване на степен на професионална квалификация, приоритети при финансирането на професионалното обучение в центровете. Те са заложили във формулярите за събиране на информацията:

- Брой обучени лица по професионални направления, професии и специалности;

- Брой проведени курсове;

- Брой издадени документи - Удостоверения за професионално обучение, Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за правоспособност;

- Начини на финансиране на професионалното обучение.

Получената информация е количествена - тя не дава възможност да се оцени и анализира качеството на обучението за професионална квалификация през призмата на ключовите фактори - материална база и финансиране на продължаващото професионално

обучение, равнище на преподавателския и помощния учебен персонал, методология и методика на обучение и учебна документация, оценка и последващо сертифициране на резултатите от обучението.

През отчетния период **е събрана и обобщена годишна информация за дейността на центровете през 2007 г.** От всичките 385 центрове за професионално обучение, лицензирани до месец декември 2006 г., информация са подали 325 центъра, т.е. 85 % от общия брой ЦПО, които са длъжни да предоставят в НАПОО годишна информация. За сравнение през предходната година този процент е 48.

Сравненията, представени по-нататък в анализа, следва да се разглеждат условно и само като ориентировъчни, поради различната база - 65%, 48% и 85% от центровете, съответно за 2005, 2006 и 2007 г.

Общият брой обучени, за които е подадена информация, е 85510 (за 2006 г. тя е за 43113 обучени лица). Най-голям е броят на обучените по професионално направление "Моторни превозни средства, кораби и летателни апарати" - 16049 (37,2 % от общия брой). Една от причините за това е повишеното търсене във връзка с обучението за "Водачи на МПС".

Няма провеждано обучение по професионалните направления "Медицинска диагностика и технологии" и "Опазване на околната среда".

Запазва се тенденцията от предишните години, най-голям брой квалификационни курсове да се провеждат по професиите и специалностите от професионални направления "Стопанско управление и администрация" и "Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг". Тези направления са приоритетни за страната и съответно привлекателни за обучаемите. Провежданите проучвания от Агенция по заетостта посочват професиите от тези две направления като едни от най-търсените на пазара на труда. По тази причина обученията в областта на стопанското управление и администрацията и в областта на туризма са най-често финансирани от Дирекциите "Бюро по труда".

От анализа на годишната информация за дейността на центровете през 2007 г. може да се направи изводът, че търсенето на професии от професионалните направления "Художествени занаяти", "Медицинска диагностика и технологии" и "Опазване на околната среда" на пазара на труда е по-малко в сравнение с другите направления. Това се потвърждава и от обстоятелството, че към тези професии се наблюдава най-малък интерес за лицензиране от страна на ЦПО. Тази тенденция се запазва и през трите години, за които НАПОО събира годишна информация.

От общо 8834 квалификационни курса, 6322 са проведени за обучение по част от професия, а за обучение за цяла професия с придобиване на степен на професионална квалификация са проведени 2512 курса.

Запазена е тенденцията, преобладаващата част от квалификационните курсове да са за обучение по част от професия. По-голямата част от центровете предпочитат да провеждат кратки курсове. Основните причини, установени от експертите на НАПОО, са: по-лесна организация, по-лесно се привличат курсисти с по-ниската цена за обучението, издаване на държавно признат документ за по-кратко обучение, не е задължително спазването на Държавните образователни изисквания, не се организират и провеждат държавни изпити. Все още недостатъчно се оценяват различията между двата документа "Удостоверение за професионално обучение" (образец 3-37 на МОН) и "Свидетелство за професионална квалификация" (образец 3-54 на МОН) от страна както на обучаемите, така и на работодателите.

Общият брой издадени документи в центровете за професионално обучение е 113459, от които Удостоверения за професионално обучение - 54144, Свидетелства за професионална квалификация - 13830, Свидетелства за правоспособност - 15485. Някои са завършили обучението с два документа.

Във връзка с финансирането през 2007 г. се наблюдава промяна в тенденцията от 2005 и 2006 г. Най-голям е броят курсове, финансирани със средства на работодателите - 8236 курса. Следват тези, финансирани от обучаемите - 2013 курса. Финансирани от Агенцията по заетостта са 2679 курса, по национални програми - 177 курса и по програми

на ЕС - 438 курса. Увеличението на относителния брой курсове, финансирани от работодателите, е доказателство за необходимостта от квалифицирана работна ръка и за раздвижване на производството и пазара на труда.

Набирането на годишна информация от ЦПО е част от системата за последващ контрол на центровете и е от изключителна важност за формирането на бъдещата политика на Агенцията. В тази връзка могат да се направят следните обобщения:

- Използваната от НАПОО методика за събиране на годишна информация от ЦПО е работеща и достатъчно надеждна от гледна точка на: набирането на данни във връзка с пазара на обучаващи услуги за лица над 16-годишна възраст в страната, търсенето на професии и специалности на пазара на труда, начина на организиране и финансиране на квалификационното обучение.

- Набирането на годишна информация от всички лицензирани ЦПО създава възможност за пълен, обективен и точен анализ на провежданото професионално обучение в страната, необходим за ефективното осъществяване на основните функции на НАПОО, свързани с качеството на обучението и осъществяването на координираща роля в системата за професионално образование и обучение.

- На този етап от дейността на НАПОО получаването на годишна информация от центровете е единственият начин за непрекъснато наблюдение и възможност за контрол върху дейността им във връзка с изпълнението на чл. 49а, ал. 10, т. 1 и т. 2 от ЗПОО, които регламентират условията за отнемане на лицензия, когато ЦПО не е започнал да осъществява дейност най-късно 12 месеца от издаването на лицензията или е преустановил дейността за повече от 12 месеца.

- Дейностите, свързани със събиране на годишна информация от НАПОО, са включени в проекта за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение, който предстои да бъде приет от Народното събрание.

ИЗВОДИ:

1. Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на професионалното обучение.

2. Запазва се тенденцията за извършване на проверки на ЦПО като превенция на възможни нарушения и предпоставка за подобряване качеството на обучението. Проблемите в това направление са свързани с недостатъчния административен капацитет на НАПОО за обхващане на цялата мрежа от лицензирани центрове.

3. Осъществените планирани проверки са допринесли за подобряване работата в ЦПО.

4. Проверките констатираат, че учебните планове и програми, по които се провежда професионалното обучение в ЦПО, съответстват на ДОО.

5. Развива се сътрудничеството с АЗ, което е предпоставка за повишаване качеството на обучението, осъществявано в ЦПО.

6. Чрез получаваната годишна информация за дейността на ЦПО НАПОО осъществява постоянно наблюдение върху дейността на центровете.

7. Последващият контрол на дейността на ЦПО отново поставя въпроса за контролната функция на НАПОО, която не е регламентирана в ЗПОО. На този етап Агенцията осъществява тази функция на основание на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност. За създаване на добра организация и осигуряване на необходимите ресурси за реализиране на последващия контрол се налага допълване на функциите на НАПОО в ЗПОО, което Агенцията многократно е поставяла като искане пред министъра на образованието и науката.

8. Задълбочава се проблемът във връзка с недостатъчния административен капацитет на НАПОО за осъществяване на последващ контрол на лицензираните центрове. Броят на центровете се увеличава и с наличния експертен състав е невъзможно тяхното ефективно контролиране. Необходимо е спешно решаване на

проблема - създаване на инспекторат към Агенцията и разкриване на регионални структури за контрол на работата на ЦПО.

9. През 2008 г. е необходимо да се разширява сътрудничеството с работодателските организации във връзка с оценяване качеството на професионалното обучение, провеждано в ЦПО.

3. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО И СРАВНИМОСТТА НА ИНФОРМАЦИЯТА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

В изпълнение на Плана на Националната агенция за професионално образование и обучение за 2008 г., Плана за действие за 2008 г. в изпълнение на Националната стратегия за продължаващото професионално обучение за периода 2005-2010 г. и стратегическите насоки за развитие дейността на НАПОО, **продължи работата по** усъвършенстване на Интегрираната информационна система за търсене и предлагане на професионално обучение за лица над 16-годишна възраст (ИИС).

3.1. Развитие на ИИС за обучение на възрастни

3.1.1. Разработване и съгласуване на междуинституционална система за комуникация на локални ИС на управленско равнище

Съгласно приетата стратегия за дългосрочно развитие на информационната система на НАПОО и извеждането ѝ като приоритетна задача с Решение на МС от 05.04.2007 г. (т. 23 от дневния ред на заседанието на МС), основен управленски и организационен акцент е поставен върху установяването на контакти, провеждане на срещи и съгласуване на становища и процедури за осъществяването на връзка между ИИС на НАПОО и локалните информационни системи на различните институции и организации.

Два са водещите моменти в развитието на междуинституционалното сътрудничество в тази област и през 2008 г.:

- Контакти със социалните партньори за разработване на вертикални стандарти за комуникация

През отчетния период са осъществени контакти със социалните партньори и в частност с Българската строителна камара за инициране на процедура за определяне на вертикален стандарт за обмяна на данни между НАПОО и строителната камара и изграждане на модул в ИИС за издадените документи.

В резултат на проведените разговори между ръководството на НАПОО и на камарата и на експертно равнище, са разменени писма за взаимна подкрепа на намеренията за създаването на такава работна група и като следваща стъпка - осигуряване на обмен на данни между институциите.

- Разработване на проектно предложение по ОПАК за подобряване на административното обслужване чрез усъвършенстване на ИИС

В рамките на ОП "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския социален фонд, НАПОО подготви проектно предложение за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез открита процедура за конкурентен подбор с определен срок. Проектното предложение на тема: "Публичност и прозрачност, информираност и достъп до административната дейност в областта на продължаващото професионално обучение и ученето през целия живот" представи виждането на Агенцията за развитието на ИИС като съвременна и иновативна практика за подобряване на административното обслужване и предоставянето на услуги. Проектът на НАПОО не беше одобрен за финансиране. Задача на Агенцията е да подготви и през 2009 г. ново предложение по ОПАК.

3.2. Внедряване на модули от ИИС на равнище НАПОО

Въпреки още по-ограничените възможности за финансиране през 2008 г., успоредно с търсенето на управленско-политически решения за развитие и усъвършенстване на пилотния модел на ИИС и преминаването му във фаза производствена система, по-

ради големия интерес от страна на потенциалните потребители продължи работата по въвеждането на данни, тестването и анализирането на моделираните елементи от системата, като за целта бяха обучени и служители от НАПОО за модулите Регистър на обучаващите институции и ДООИ. Информационната система осигурява справки по фиксирани и по зададени от потребителя критерии.

3.2.3. Протоколи за обмен на данни, права и равнища на достъп и сигурност на системата

3.3. Планиране създаването на национална мрежа на ИС

ИИС може поетапно да се развие в производствена информационна система при наличие на съществен финансов ресурс.

Възможност за това е разработване на проект през 2009 г. по ОП "Административен капацитет", целящ привеждане на ИИС от пилотен модел във функционираща информационна система, с допълнителни регистри и информация за търсене и предлагане на професионално обучение и професионално ориентиране.

Като разширение на пилотния модел на ИИС е разработен идеен проект за поддомейн (сайт) в уеб-пространството на НАПОО, предоставящ кариерна информация за ориентиране през целия живот.

Сайтът ще предоставя информация за професиите и специалностите в рамките на I, II, III и IV степен на професионална квалификация (професионална квалификация до ниво средно образование) и е предназначен за следните целеви групи:

- Учещи, родители, учители, педагогически съветници;
- Безработни и заети лица;
- Доставчици на услуги по кариерно ориентиране, специалисти в областта;
- Заинтересовани институции и организации.

Предстои изграждането и въвеждането на съответната апаратна част в локалната информационна система и интернет сайта на НАПОО.

Интегрираната информационна система за търсене и предлагане на професионално обучение и професионално ориентиране е високо оценена като пример за добра практика в областта на предоставянето на услуги и наградена в конкурса, организиран от МДААДР, в раздел "Иновации и технологии".

Моделът на ИИС е мултиплициран в проект на Българската туристическа камара.

ИЗВОДИ:

1. Моделът на ИИС дава възможност да се реализират в електронен формат значителна част от операциите, които не биха могли да се осъществят чрез интернет-сайта на НАПОО. Интегрирането на ИИС с интернет-сайта на НАПОО дава нови, много по-големи възможности за работа с клиентите, за подобряване на административното обслужване и интегриране на дейности между различни институции.

2. Потенциалът на разработения пилотен модел бе оценен положително от МДААР, както и от представители на браншовите организации и представители на други държавни институции.

3. Моделът на ИИС е напълно функциониращ в рамките на изискванията на техническото задание и трябва да премине в следващия етап - производствена информационна система, благодарение на вложените възможности за разширяване и развитие на системата по хоризонтала и вертикала, за което са необходими значителни финансови ресурси.

4. Процесът на разширяване и развитие зависи и от политическата приемливост, от интересите на социалните партньори, на отделните работодатели и на кандидатите за обучение.

5. Техническият анализ на поведението на системата показва, че преминаването към производствена система ще означава разработване не само на софтуерни решения, но и разширяване на хардуерната база на основата на технически разчети.

4. ДВУСТРАННО, МНОГОСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПОО В ЕВРОПЕЙСКИ КОНТЕКСТ

4.1. Участие в междуведомствени работни групи, консултативни съвети, международни семинари

Представителите на НАПОО в различните работни групи, съвети и семинари са участвали в проведените през отчетния период заседания. Включените в плана за 2008 г. задачи в това направление са изпълнени **съобразно сроковете и работните графици, без констатирани проблеми:**

- Участие в работна група 2 “Свободно движение на хора”;
- Участие в работна група 18 “Образование и обучение”;
- Участие в Консултативния съвет по професионално образование и обучение към МОН;
- Участие в работата на Управителния съвет и Изпълнителното бюро на Български център по заваряване;
- Участие в работата на Националния съвет за насърчаване на заетостта към министъра на труда и социалната политика;
- Участие в работната група за разработване на Националния план за действие по заетостта - 2009 г.;
- Участие в Консултативния съвет при Националния център за професионално развитие - МТСП;
- Участие в Направляващия комитет за оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”
- Участие в Консултативната група по проект “Популяризиране на ученето през целия живот в България” към МТСП;
- Участие в работната група за изготвяне на обновената Стратегия по заетостта на Република България 2008-2015 г.;
- Участие в работната група за изготвяне на промени в Правилника за прилагане на ЗНЗ;
- Участие в работна група за изменение и допълнение на нормативни актове, регламентиращи достъпа до професионално образование и обучение (МОН);
- Участие в учебно-научния съвет на Обединен технически колеж към ТУ - София;
- Участие в научната секция “Педагогика и психология” към Съюза на учените в България;
- Участие в Комисията за съставяне на съкращения списък за избор на обучаващи организации към Министерството на земеделието и горите по програма “Сапард”;
- Участие в работна група за разработване на Наредба за определени флуорирани парникови газове;
- Участие в семинар “Обновена стратегия по заетостта на Р България 2008-2015 г.”;
- Участие в обучение на фасилитатори за разработване на ДООИ във връзка с осъвременяването на 30 стандарта в рамките на проект “Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта” по програма ФАР - март 2008 г.;
- Участие в семинар, организиран от МОН, на тема: “Национална рамка за квалификация и кариерно развитие на учителите” - март 2008 г.;
- Участие в обучение “Подготовка на проекти в областта на професионалното образование и обучение по структурните фондове на ЕС” в рамките на проект, изпълняван от VAPRO-OVP (холандска организация за професионално обучение и квалификация на кадрите от промишлеността) в партньорство с НАПОО и Българската камара на химическата промишленост - март 2008 г.;
- Участие в семинар за журналисти, проведен през март 2008 г. и в заключителната конференция - май 2008 г., в рамките на проект 2007-3865/001-001 “Популяризиране на ученето през целия живот в България”;

- Участие в работна среща по проект “Развитие на политиките в областта на кариерното развитие в България”, организирана от НАПОО с представители на МТСП, НПЦ, АЗ, ССИ, КНСБ, НПО за обсъждане на възможностите за създаване на Форум за кариерно ориентиране в България - април 2008 г.;
- Участие в конференция, организирана от CEDEFOP на тема “Инвестиции в човешките ресурси - стратегии за финансиране на професионалното обучение” - май 2008 г.;
- Участие в работна среща в рамките на учебна визита, организирана от ИМС/СГНУ, София, с презентация на тема: “Прилагане на ДООИ за валидиране на резултатите от неформално обучение и самостоятелно учене” - юни 2008 г.;
- Участие в семинар на тема: “Ориентиране, мобилност и пригодност за заетост”, организиран от ЦРЧР - юни 2008г.;
- Участие в “Триъгълна маса” - “Роля и възможности на социалния диалог в областта на професионалното обучение и насърчаване на заетостта”, организиран от ГОПА - юни 2008 г.;
- Участие в международна конференция “Структурните фондове и обществените поръчки: Необходимост от ефективна система за управление на обществените поръчки при усвояването на средствата от фондовете на ЕС”, организирана от УНСС - юни 2008 г.;
- Участие в работна среща с делегация от Армения по проблемите на професионалното образование и обучение, организирана от Фондация на бизнеса в образованието - юни 2008г.;
- Участие в работен семинар “Методи и инструменти за създаване и въвеждане на мониторинг на въздействието върху мероприятия на ПОВ”, организиран от ГОПА - юли 2008 г.;
- Участие в регионален семинар “Развитие на ученето през целия живот в България” в рамките на проект на МТСП 2007-3865/001-001 “Популяризиране на ученето през целия живот” - юли 2008 г.;
- Участие в първата конференция за създаване на регионална мрежа на агенциите по професионално образование и обучение в Югоизточна Европа - Тирана, Албания - септември 2008 г.;
- Участие в семинар “Възможности за подобряване на обучението на работници в строителния сектор”, организиран от Камарата на строителите в България - септември 2008г.;
- Участие в заключителната конференция по проект “Подобряване на политиката по управление на човешките ресурси в държавната администрация” по оперативна програма “Административен капацитет”, организирана от МДААР - септември 2008 г.;
- Участие във форум “Български бизнес дни” - “Българският бизнес в Европейския съюз” - септември 2008 г.;
- Участие в национална конференция “Добрите практики за качество в административното обслужване” - септември 2008 г.;
- Участие в обучение “Проектно управление в контекста на управлението на човешките ресурси” - Будапеща, Унгария, организирано от МДААР - ноември 2008г.;
- Участие във валоризационна конференция: „Учене през целия живот - хоризонтални дейности и европейски мрежи за сътрудничество”, организирана от ЦРЧР- ноември 2008г.;
- Участие в заключителна среща по българо-холандски проект “Насърчаване участието на социалните партньори в подготовката на кадри за химическата промишленост”, изпълняван от VAPRO-OVP (холандска организация за професионално обучение и квалификация на кадрите от промишлеността) в партньорство с НАПОО и Българската камара на химическата промишленост - декември 2008 г.;
- Участие във валоризационната конференция по секторни програми „Леонардо да Винчи” и „Грюндвиг” - декември 2008г.;
- Участие в работна среща по проект Euroapto в гр. Алба, Италия;
- Участие в международна конференция по проблеми в областта на заваряването, проведена в гр. Варна;

- Участие в работна среща по проект “Европейско Бизнес Сътрудничество с Учене/ EBC*L - Обучение на обучители”, организирана от Сдружение “Образование за възрастни в България” и Института за международно сътрудничество на сдружението на германските народни университети в България” - декември 2008 г.;
- Участие в семинар за представяне на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2008 - 2013 г. - декември 2008 г.

Допълнително, извън формулираните в Плана задачи, през 2008 годината са реализирани следните дейности:

- Участие в междуведомствена работна група за разработване на национална “пътека” за достигане на по-голяма гъвкавост и сигурност на пазара на труда;
- Участие в междуведомствена работна група за разработване и апробиране на модел на система за валидиране на компетенции, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене в рамките на проект на ГОПА “Насърчаване на професионалното обучение на възрастни и заетостта в България”;
- Участие в работна група към МОН за разработване на Национална квалификационна рамка;
- Участие в работната група за изготвяне на проект за изменение и допълнение на Устройствения правилник на НЦПР към МТСП;
- Участие в междуведомствена комисия по компонента “Дейност 1.4: Подпомагане за създаване и апробиране на модел за валидиране на придобитите компетенции чрез неформално и информално учене” от проект “Bulgaria-promotion of adult vocational training and employment” (PN 03.2163.8-001.00) в рамките на техническото коопериране с Република Германия;
- Участие в комисията „Професионално образование, обучение и квалификация” към Консултативния съвет за развитие, Българска камара по дървообработваща и мебелна промишленост;
- Участие в комисия за класиране на ученици, участници в конкурс “Конструиране на мебели”, организиран от Министерството на земеделието и храните и Държавната агенция по горите - подготовка на критерии за класиране;
- Участие в комисия на изпит за пълномощници по качеството към “Системсерт-България”- подготовка на изпитни материали;
- Участие в заседанията на Кръгла маса по проблемите на корпоративната социална отговорност и внедряване на социалните стандарти в България;
- Участие в обучение за оценители на проекти по програмата “Учене през целия живот” - януари 2008 г.;
- Участие в работна среща за обсъждане и приемане на документ за развитието на човешките ресурси в сектора на дървообработващата и мебелната промишленост, организирана от Браншовата камара по дървообработване и мебелна промишленост-февруари 2008 г.;
- Участие в заключителния етап на Националния преглед на млади изследователи “Енергетика и математическо моделиране”, организиран от „Овергаз”, фондация “Млада България” и Съюза на математиците в България – март 2008 г.;
- Участие в провеждането на контролен одит по ISO 9001 на БГЦПО, гр. Пазарджик-май 2008 г.;
- Участие като преподаватели в обучение на оценители на проекти по програма ФАР и ОП „Човешки ресурси”, организирано от КТ “Подкрепа” - май 2008 г.;
- Участие в обучение на потенциални оценители на проекти по ОП “Развитие на човешките ресурси”, организирано от Дирекция “Структурни фондове и европейски образователни програми” в МОН - ноември 2008 г.;
- Участие в конференция на тема: “Прилагане на стратегии за разработване на национални квалификационни рамки в Югоизточна Европа” в Анкара, Турция - декември 2008 г.

4.2. Участие в проекти

Програма ФАР

Продължи участието на представители на НАПОО в Направляващи комитети и Управителни съвети на 6 проекта: BG 0202.03 "Учене през целия живот и професионално образование и обучение", BG 0102.06 "Социална интеграция", BG 2004/006 - 070.01 - "Изграждане на мрежа от центрове за обучение на възрастни", BG 2004/016 "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта" и BG 0102.05 "Инициативи на пазара на труда", "Насърчаване на професионалното обучение на възрастни и заетостта в България", както и в Звеното за изпълнение на проект BG2004/016 "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта".

Програма "Леонардо да Винчи"

- Проект "Приложение на Европейската квалификационна рамка" (TransEQFrame)- януари 2007 г. - октомври 2008 г.

Проектът приключи на 30.10.2008 г. На координатора са представени отчет за реализираните от НАПОО дейности и финансов отчет за направените разходи. НАПОО участва в изпълнението на предвидените дейности по работни пакети 3, 4 и 5. Изготвен е национален доклад на тема: „Национални цели и подходи за адаптиране на Европейската квалификационна рамка към националните политики“. Осъществено е тестване на процеса на съотнасянето на националните квалификационни рамки с Европейската квалификационна рамка и сравнителен анализ на квалификациите в България, Германия и Холандия в областта на химическата промишленост и по професията „Сътрудник в малък и среден бизнес“, на базата на съотнасянето им към нивата на ЕКР.

- Проект "Изтичане на мозъци - привличане на мозъци" (Brain Drain - Brain Gain)- октомври 2007 г. - октомври 2009 г.

През отчетния период НАПОО е участвала в изпълнението на следните дейности:

- анализ на актуалната ситуация в държавите партньори;
- проучване на потребностите от квалифицирано професионално консултиране на гражданите във връзка с реализирането на мобилност в други държави и създаване на мрежи от основните национални и международни институции, имащи отношение към проблема;
- разработване на обучителни модули за транснационални съветници по кариерно ориентиране.

- Проект "Обучение във връзка с рязане и заваряване на метали" (Euroapto)- октомври 2007 г. - март 2009 г.

Проведено е апробиране на разработения интерактивен инструмент, базиран в интернет, за диагностика на потребностите от обучение сред работници и работодатели в държавите партньори. Подготвен е доклад за резултатите от проведените тестове в България. Възможностите, които продуктът предлага, са демонстрирани пред експерти от институции и организации, отговорни за професионалната подготовка в областта на металообработването.

- Проект по мярка мобилност "Европейско качество в професионалното обучение", иницииран от НАПОО - октомври 2007 г. - септември 2008 г.

Проектът приключи успешно на 01.09.2008 г. Реализирани са две работни посещения на 10 експерти от НАПОО, разпределени в два потока - съответно 5 в Холандия и 5 в Румъния. В двете държави е проучена и систематизирана информация в следните области: социалното партньорство в областта на професионалното образование и обучение на национално, регионално и секторно ниво; разработване и прилагане на стандарти за професионално обучение; професионално обучение на възрастни (политики и практики); валидиране на резултатите от неформалното обучение и самостоятелното учене (законодателна основа, практическо приложение); осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение (критерии и процедури, външни и вътрешни

оценки на качеството, институции, осъществяващи контрол върху качеството); постижения в практическото прилагане на Европейската система за кредити в областта на професионалното обучение; сертифициране на професионалните компетенции. Осъществени са контакти с институции, сродни на НАПОО, в двете държави.

- Проект по мярка мобилност **“Хармонизиране на европейските стандарти за качество и компетентност в заваряването”**, инициран от НАПОО - юли 2008 г. - юли 2009 г.

Проектът предвижда две работни посещения на 10 експерти от НАПОО, разпределени в два потока - съответно 5 в Португалия и 5 във Финландия. Основната цел на проекта е обмен на опит с представители на отговорни институции и заинтересовани страни в областта на подготовката на специалисти по заваряване в двете държави. През отчетния период са уточнени работните програми и участниците в посещенията, които ще се проведат през 2009 година - през м. февруари в Португалия и през м. март във Финландия.

- Проект **“Обучение на обучаващи” (JobArt TfT)** - октомври 2007 г. - октомври 2009 г.

През отчетния период е проведен семинар за обучение на учители от системата на професионалното образование и обучение по иновативни методи за стимулиране активността на обучаваните. Разработена е национална програма за обучение на учители и преподаватели на възрастни в 8 модула, включващи следните теми: специфични характеристики на обучението на възрастни, методи за активно учене, социална компетентност, планиране и практическа реализация на обучението на възрастни, основано на активното учене. Разпространен е Бюлетин № 1 сред 50 центъра за професионално обучение в България.

Програма “Грюндвиг”

- Проект **“Подходи за интегриране на бивши затворници” (ETI 7)** - декември 2007 г. - ноември 2009 г., инициран и координиран от НАПОО

Проучена е практиката в отделните държави в областта на обучението в затворите и е разработен анализ на систематизираната информация. Сформирани са фокусни групи в държавите партньори. Разработени са методически указания във връзка с предвидените по проекта разработки. Стартирали са дейностите по разработване, апробиране и оценка на средства и методи за обучение, които да осигуряват формиране на знания, умения и компетенции при представителите на целевата група. Осъществени са дейности за разпространение на проектните резултати на национално и местно ниво.

През 2008 г. продължи изпълнението на три проекта, финансирани от Министерството на образованието, културата и науката на Холандия:

- Проект **“Развитие на политиките в областта на кариерното ориентиране в България”** - февруари 2007 г. - февруари 2009 г.

През 2008 г. експерти от НАПОО и SINOP изготвиха работен вариант на Пътна карта за развитие на кариерното ориентиране в България за периода 2009 - 2013 г. Той е предоставен на 25 експерти за мнение, коментари и предложения за усъвършенстване в периода август - септември 2008 г. През м. октомври е обсъден в рамките на три регионални семинара в София, Варна и Стара Загора, в които участваха общо 114 експерти. В резултат на проведените дискусии е подготвен усъвършенстван вариант на Пътната карта, който е обсъден на съвместно заседание на ръководни служители от МОН, МТСП, НАПОО и АЗ. Взето е решение проектът, след отразяване на направените препоръки, да бъде представен на министъра на образованието и науката и на министъра на труда и социалната политика за внасяне в Министерски съвет на Р България. Предстои обсъждане на коригирания вариант на проекта за Пътна карта в Експертната комисия по професионално ориентиране и Управителния съвет на НАПОО.

● Проект **“Обучение за кандидатстване за финансиране от Европейския социален фонд за обучаващи организации и предприятия от химическата промишленост в България”** - 2008 г.

Изпълнението на проекта включваше следните дейности:

- Подготовка и съгласуване на програмата за обучение с представители на НАПОО и Българската камара по химическа промишленост.
- Подбор на участниците в обучението.
- Организиране и провеждане на тридневно обучение на общо 24 представители на НАПОО, Българската камара по химическа промишленост, предприятия и обучаващи организации.
- Оценка на резултатите и изготвяне на доклад.

Проектът приключи

● Проект **“Внедряване на съобразено с потребностите на пазара на труда обучение на младежи и възрастни в професионалните училища”** - 2008 г. - 2009 г.

Целта на проекта е свързана със създаване на предпоставки за сътрудничество между бизнеса и институциите за професионално образование и обучение на кадри за химическата промишленост на местно ниво. Освен НАПОО в него участват Българската камара за химическа промишленост, фирми и професионални училища. През отчетния период са реализирани следните дейности:

- Училища и фирми в регионите на Стара Загора и Варна/Девня сключиха договори за сътрудничество и стартираха изпълнението им.
- Проведено е обучение на персонала в участващите фирми, съобразно предварително идентифицирани потребности на конкретните работни места.
- Сертифицирани са 20 обучители и оценители от региона Варна/Девня и 13 ученици от Професионалната гимназия по химични технологии в гр. Стара Загора.

Резултатите от проекта ще бъдат представени на Национална конференция, която ще се проведе на 29.01.2009 г. в София.

С мандат на министъра на образованието и науката НАПОО е определена за представител на България в проект **“Изграждане на Европейска мрежа за политики в областта на ориентирането през целия живот”** (ноември 2007 г. - декември 2008 г.). България участва в работни пакети - 2. **“Подкрепа за развитието и реализирането на политики на национално ниво”**, 3. **“Укрепване на представителните структури, включващи представители на всички заинтересовани страни, на национално ниво”** - набиране, систематизиране и предоставяне на информация за развитието на политиките и сътрудничеството между заинтересованите страни в областта на кариерното ориентиране в страната; предоставяне на експертни становища по проект на Наръчник за политици във връзка с изграждането на Национални форуми за кариерно ориентиране, подготвян от Европейския център за професионално обучение (CEDEFOP), участие в работните срещи на партньорите по проекта. Проектът приключи на 31.12.2008 г. На координатора са представени отчет за изпълнените дейности и изразходваните средства.

През 2008 г. НАПОО участва в подготовката на окончателните предложения за 7 проекта по Програма **“Учене през целия живот”** на ЕС, по които е утвърдена за партньор. Три от тях са одобрени за финансиране и стартират през 2009 г.

През отчетния период НАПОО инициира 2 проекта - по Тематичната покана за предложения за въвеждането на Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение и по секторна програма **“Леонардо да Винчи”**, дейност **Мобилност**. Вторият е одобрен за финансиране и стартира през м. юли 2008 г.

ИЗВОДИ:

1. През 2008 г. се наблюдава развитие на двустранното и многостранното сътрудничество на НАПОО в количествено и тематично отношение по значими в национален и европейски контекст проблеми в областта на ПОО, което надгражда и развива постиженията от предходните години в това направление.

2. Успешно продължава работата по проектите в рамките на програмите на ЕС-ФАР, “Леонардо да Винчи“ и “Грюндвиг“, в които НАПОО участва. Предвидените задачи са изпълнени в срок и етапните разработки отговарят на изискванията за качество.

3. През отчетния период, както и предходната година, НАПОО е изпълнила компетентно и в срок задачи, извън планираните. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния ѝ капацитет и нарастване на авторитета ѝ.

4. Въз основа на участието в национални и международни проекти и работни групи се осъществява периодичен анализ на добрите практики и идеи с цел мултиплицирането им в дейността на НАПОО, адаптирането и внедряването им в системата на ПОО в България.

5. УПРАВЛЕНИЕ НА МАТЕРИАЛНИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ

Материална база

Материалната база на НАПОО е много добра, което създава добри условия на труд.

Финансова дейност

Дейността на НАПОО и през 2008 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от собствени приходи.

Държавната субсидия се изразходва изцяло за възнаграждения и социални осигуровки на щатния персонал и за текуща издръжка на административната дейност.

Собствените приходи са от такси за лицензионни процедури, които се изразходват за възнаграждения на членовете на УС, членовете на експертните комисии, услуги по граждански договори, командировки и текущи разходи за административно обслужване.

През 2008 г. НАПОО е получила субсидия от държавния бюджет в размер на 164 024 лв. Приходите от такси за разходи по процедури на лицензиране през годината възлизат на 4 789 807 лв.

Динамиката на приходите се вижда от приложената справка (**Таблица 2**).

През текущата година са положени усилия за отчитане ефективността и ефикасността в работата на отделните звена в НАПОО. Анализирани са отделните етапи от действащите процедури и въз основа на направените изводи са оптимизирани разходите по тях.

През 2008 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения - 209 269 лв.;
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения - 130 168 лв., в това число за възнаграждения на членовете на УС - 15 235 лв., за възнаграждения на членовете на експертни комисии, външни експерти и други външни услуги по граждански договори - 114 933 лв.;
- Социални и здравно-осигурителни вноски - 78 560 лв.;
- Текуща издръжка - материали, външни услуги, командировки и други разходи - 189 854 лв.;
- Капиталови разходи - 35 980 лв.

Динамиката на разходите и тяхното натурално изражение се вижда от приложените справки (**Таблица 3, Таблица 4 и Таблица 5**).

НАПОО разработва програмен бюджет с детайлно бюджетиране на текущите и бъдещи дейности, обусловени от изисквания, посочени в документи на Европейския съюз.

ИЗВОДИ:

1. Материалната база на НАПОО през 2008 г. се развива, условията на труд се подобряват.

2. Финансовите средства през 2008 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.

3. Въведеното програмно бюджетирание и през 2008 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.

6. РАЗВИТИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ

6.1. Административно обслужване и управление на администрацията в НАПОО. Достъп до обществена информация

Утвърждаването на принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията характеризират процедурите и технологиите, обезпечавщи административната дейност и обслужване в НАПОО. Акцентът и за 2008 г. бе върху използването на съвременни и иновативни технологични решения за обслужване и управление на изпълнението, чрез интернет сайта и ИИС.

Функционират вътрешни правила и инструкции, които са елементи и от системата за финансово управление и контрол (СФУК), разработена в НАПОО. През 2008 г. са разработени: Вътрешни правила за оценка на риска в НАПОО, Вътрешни правила за делегиране на правомощия, Процедура за мониторинг и контрол на задачите, произтичащи от плана на НАПОО, решенията на УС, заповедите на председателя и резолюциите по входящо/изходящите преписки. В съответствие с предписанията на одитния екип на МОН, за избягване и деклариране на конфликт на интереси от лицата, участващи в дейността по лицензиране, по предложение на комисията за избягване на конфликт на интереси, в НАПОО са разработени и утвърдени Правила за изменение и допълнение на Вътрешните правила за организация на работата в НАПОО, както и Инструкция за оценка на документацията на кандидатите за лицензиране на център за професионално обучение.

Администрацията на Агенцията подготви в срок всички отчети за дейността си за 2007 г. - самооценка на дейността по административното обслужване, доклад за дейността през 2007 г. в електронен формат.

Административните услуги, предлагани от НАПОО, могат да се обединят в две групи - стандартни услуги за централна администрация и услуги, свързани с режим "лицензиране на ЦПО и ЦИПО". В интернет сайта на Агенцията са предоставени всички необходими формуляри и документи, във връзка с предлаганите административни услуги, съгласно Наредбата за общите правила за организацията на административното обслужване.

Поддържането на актуално информационно поле за всички услуги и основни дейности на НАПОО е задължение на служителите от отделните административни звена.

След стартиране на електронното управление на Р България www.egov.bg, пилотното включване на 2 електронни услуги, извършвани от НАПОО в него и стандартизирането на всички услуги от министъра на държавната администрация и административната реформа, значително се облекчи предоставянето на услуги от Агенцията. Електронните формуляри за тези услуги са публикувани на сайта на електронното правителство и на сайта на НАПОО.

Всички отзиви от страна на клиентите за работата на служителите, отразени в анкетните им карти, са отлични. Няма оплаквания и жалби по повод на некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на потребителите на достъпен за всички клиенти език и чрез всички възможни на този етап комуникационни средства, ел. поща, интернет сайт, денонощен телефон, факс. Прилагат се основните принципи и вътрешните стандарти за административно обслужване, които считаме, че са работещи и изпълними.

Няма постъпили сигнали за корупционни действия.

Поради местоположението на НАПОО (5-ти етаж на сградата), обслужването на клиенти в неравностойно положение е затруднено. Сигнализирали сме за това в Министерството на образованието и науката, собственик на сградата, но засега мерки за поста-

вяне на асансьор или друго алтернативно решение не са предприети.

Натрупаният опит от служителите и обучените експерти по ISO 9001 са надеждна база за разработване на система за управление на качеството в Агенцията. През м. октомври 2007 г. НАПОО кандидатства за включване в проект на МДААР за разработване на система ISO 9001. Очакванията, че този проект ще стартира през 2008 г., не се осъществиха и такава система все още не е разработана.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за условията и реда за водене на Регистър на административните структури и актовете на органите на изпълнителната власт **редовно се поддържат регистърът на административните структури и регистърът за регулаторните режими** от определени от председателя служители. Задълженията са вписани в длъжностните им характеристики.

Периодично, на всеки шест месеца, се предоставя информация в отчетната форма по интернет-базираната система за самооценка на административното обслужване.

Общият брой на входящо/изходящи документи, заповеди и договори през **2008 г. е 7371**, като за 2007 г. е **6710**, а за 2006 г. - **5622**. Нарастването от 10 % спрямо 2007 г. и 30 % спрямо 2006 г. на документооборота в НАПОО е доказателство за значителната административна дейност, извършена от служителите. Няма просрочени преписки. Няма жалби по повод лошо администриране.

През 2008 г. бе извършен одит от инспектората на МОН във връзка с дейността на Агенцията по лицензиране за периода 2008 г. Препоръките, направени в писмо на министъра на образованието и науката до председателя на НАПОО, във връзка с одита, са изпълнени в указаните срокове - административни производства, заповеди, изменение и допълнение на вътрешни правила и инструкция. Предстои УС на НАПОО да вземе решение, относно ЦПО към професионални гимназии, висши училища, МУЦТПО, СУПЗ и общини.

Достъпът до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация, е регламентиран в Агенцията чрез вътрешни правила, заповед и бланки за заявления. Със заповед на председателя са определени лицата, упълномощени да предоставят обществена информация, както и мястото, където може да се упражнява това право на гражданите и юридическите лица. В интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за граждани, които желаят да получат достъп до обществена информация. Отговорните за тази дейност служители в НАПОО - директор на дирекция и началник отдел "Лицензиране", предоставят задължителната информация на всеки 6 месеца. Информацията се включва в доклада за дейността на Агенцията. През 2008 г. няма постъпили писмени заявления за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация.

6.2. Повишаване на професионалната и индивидуална компетентност на служителите

Развитието на административния капацитет и през 2008 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация и резултатността при изпълнение на служебните задължения от служителите в администрацията на НАПОО. Провеждането на периодичните оперативки и работни срещи на различни нива, обсъждането на длъжностните задължения и компетенции допринася за постигането на съгласувани и значими цели и на по-добри резултати.

Повишаването на професионалната и лична компетентност се планира в края на предходната година. Планът за обучение се разработва съвместно със служителите, съобразно предложеното обучение от ИПАЕИ, проведените анкетни проучвания за качеството на провежданите обучения и виждането на ръководството за съвременните модели и най-добри практики в ЕС.

В края на 2008 г. съставът на НАПОО включва общо 21 щатни служители, от които 15 са държавни служители. Редуцирането на персонала до 21 щатни бройки от 23 щатни и заети бройки в началото на календарната година е в съответствие с ПМС № 154/02.07.2008г., с което се извърши съкращение от 10 %. Това на практика означава, че

с 10 % по-малко служители е извършена значително по-голяма по обем дейност.

Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция "Професионална квалификация и лицензиране") - 13 служители и обща администрация (отдел "Административно, правно и финансово обслужване") - 5 служители. Броят на служителите по служебни правоотношения е 15, по трудови - 4 и 2 - по приравнени на ТПО по чл. 19а от ЗА. Общият брой на жените е 15, а на мъжете - 6. Всички служители от специализираната администрация са по служебни правоотношения. Няма незаети щатни бройки.

Най-високата образователна степен на служителите е магистър - 17 служители. Един е с 2 магистърски степени; 1 се обучава по втора магистърска програма на СУ и завърши модулно обучение по публична администрация, организирано от МДААР; 1 продължава същото модулно обучението на МДААР; 1 продължава обучението си за бакалавърска степен в МВБУ, гр. Ботевград; а 1 от служителите се обучава за докторска степен в УНСС, гр. София.

Останалите служители (4) са със средно образование.

Продължителността на трудовия стаж на служителите в НАПОО е: 13 служители са със стаж в Агенцията от 6 до 10 години, 7 - от 3 до 5 години и 1 - по-малко от 3 години. Липсата на текучество на щатния персонал също е надеждна гаранция за професионализъм и устойчивост на резултатите.

Образователното ниво на служителите е базата, върху която се планира стратегията и ежегодната дейност на Агенцията и е в основата на постигнатите успехи. Всички действия по планиране са съобразени с тези условия и факти.

Служителите, преминали обучение през 2008 г. по области, са: управленски умения и управление на човешките ресурси - 4, финансово управление - 2, управление на проекти - 20, чуждоезиково обучение - 10, тясно специализирано обучение - 29. Общият брой на обучените е 65 при общо проведени обучения - 13 в следните институции: ИПАЕИ, ЦРЧП, Българска камара на химическата промишленост, МОН, МДААР, СУ "Св. Климент Охридски", МВБУ гр. Ботевград, вътрешно тясно специализирано обучение.

Съобразно индивидуалния си план за развитие всеки служител се самообучава, с цел подобряване и усъвършенстване на своите знания, умения и компетентности.

Атестирането на служителите за 2008 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, е успешно. То е проведено съгласно Наредбата за условията и реда за атестиране на служителите. Служителите, подлежащи на атестиране и получили оценка от атестирането, са 18; 1 служител не е получил оценка поради липса на действително отработени най-малко 6 месеца в периода на оценяване. Проведени са трите етапа на оценяване - съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи. Всички атестирани са с оценка - 2. Повишен е рангът на 8 служители.

Досиетата на всички служители се водят съгласно нормативните документи от главния специалист по човешките ресурси.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2008 г. е основно свързана с осигуряване **спазването на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, прилежащите наредби и условията на работа**. Актуализирана е документацията, свързана с изискванията за пожарна и аварийна безопасност. Провеждат се периодичните инструктажи, прегледи за здравословното състояние на служителите и планираните обучения, закупени са препоръчаните при прегледа от службата по трудова медицина работни очила.

Считаме, че и през 2009 г. е необходимо систематизиране на подходите, използвани в Агенцията, за подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, като ключов елемент за прилагане на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в НАПОО.

ИЗВОДИ:

- 1. Администрацията на НАПОО е способна да управлява и контролира финансовите средства от бюджета и от фондовете на Европейската общност.**
- 2. Необходимо е внедряване на система за управление на качеството.**
- 3. През 2009 г. трябва да се актуализират подходите, прилагани в Агенцията, за подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, като ключов елемент за прилагане на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси.**
- 4. Необходима е актуализация на плана за работа с клиентите.**

7. ОСИГУРЯВАНЕ ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО И НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ И ОРИЕНТИРАНЕ В ПАЗАРА НА КВАЛИФИКАЦИОННИТЕ УСЛУГИ ЗА ВЪЗРАСТНИ

Прозрачността и предвидимостта в дейността на Агенцията е един от основните принципи в работата ѝ за 2008 г. Тя е предпоставка за обществен контрол, взаимно доверие и противодействие на създаването на корупционна среда.

7.1. Отношение към потенциалните потребители на услуги, предлагани от НАПОО

Отношението на служителите на НАПОО към всички потребители на предлаганите услуги е коректно, толерантно и равнопоставено и се декларира в разработената "Харта на клиентите". Хартата е публикувана в интернет-страницата и оповестена на информационното табло в Агенцията.

По традиция и през 2008 г. е нараснал броят на консултациите. Интернет-страницата съдържа пълна, актуална информация за клиентите и за дейността на Агенцията. Сайтът кореспондира и с Информационната система като база от данни за ЦПО, ДОО, СППОО и професионалното ориентиране. За улеснение на потребителите в сайта са публикувани отговори на най-често задавани въпроси относно процедурата по лицензиране.

7.2. Поддържане и актуализиране на интернет сайта на НАПОО

Интернет сайтът на НАПОО през 2008 г. е в CMS формат и е изцяло ориентиран към потребителите. В менюто са включени всички функции, дейности и задачи на Агенцията. И през 2008 г. интернет-страницата на НАПОО се актуализира в съответствие с взетите решения на УС или с настъпилите промени в нормативната уредба.

НАПОО предлага широкообхватна и актуална информация, която подпомага клиентите при вземане на ефективни решения за включването им на пазара на квалификационните услуги. Регистърът на лицензираните центрове се ползва не само от директните потребители, но и от организации и администрации, чиято дейност е свързана с професионалното обучение. Интегрираната информационна система "НАПОО-АЗ" на този етап е база данни за ЦПО, за ДОО, СППОО и професионалното ориентиране. Усъвършенстването и поддържането на уеб сайта е резултат от активното участие на служителите от Агенцията и външен доставчик. Дейностите са включени в техните лични индивидуални планове и изпълнението се следи в процеса на атестиране. Интернет сайтът на НАПОО е регистриран в сайта на правителството, в директория "Агенции. Камари" на портал "Бизнес" в <http://www.need.bg/> и в KATALOG.BG, откъдето периодично се получават данни за посещенията. Контактът с клиентите се осъществява по всички други възможни канали за връзка: лични контакти, денонощна телефонна връзка, факс и електронен адрес (napoo@navet.government.bg) и писма по пощата.

7.3. Информационна дейност и комуникационна политика

За всяка календарна година НАПОО издава информационен бюлетин, в който отразява дейността си. Публикуваните материали се подготвят от администрацията на

Агенцията и са предназначени за ЕК, УС на НАПОО, работните групи за разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии, клиенти и др.

Публикациите във "Фокус-прес" и участието в радио- и телевизионни дискусии са възможности, в които представители на НАПОО се включват винаги при покана.

Поддържа се годишен абонамент в Националната телефонна информационна система "Софсправки", с подробни данни за Агенцията и с връзка към интернет сайта.

Към официалния сайт на НАПОО е разработена и се поддържа специализирана **интернет-страница** за обслужване работата на УС на НАПОО и на експертните комиси.

ИЗВОДИ:

1. **Налице е прозрачност в дейността на НАПОО.**
2. **Разширява се комуникационната дейност на Агенцията, при намален административен капацитет, което налага включването на външни доставчици на този вид услуги.**

8. ОБЩИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО

Въз основа на анализа на резултатите от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2008 г. могат да се направят следните

ИЗВОДИ:

- **Формулираните в Плана за дейността на НАПОО през 2008 г. цели, приоритети и задачи са успешно реализирани в рамките на предвидените срокове. Компетентно и в срок извън Плана са изпълнени задачи, които като тематика и резултати са показател за нарастване на експертния капацитет и авторитет на НАПОО.**

- **И през 2008 г. НАПОО участва в разработването, регулирането и координирането на държавната политика в областта на ПОО като успешна държавна институция с европейска визия. Агенцията все повече се утвърждава като координираща институция за постигане както на външната съвместимост на политиките, свързани с ПОО (ЕС, ангажименти по присъединяването), така и на преконфигурирането на отношенията между пазара на квалификациите и пазара на труда.**

- **Продължава търсенето на нови пътища, механизми и инициативи за мотивиране и привличане на държавните институции, социалните партньори и браншовите организации като надежден съюзник при разработване, реализиране и оценяване на политиките и дейностите на Агенцията.**

- **Създадена е солидна основа за по-нататъшно усъвършенстване на процеса на разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии като се имат предвид най-добрите европейски практики и тенденции. Необходимо е целенасочено и по-регулярно популяризиране на ДООИ сред потенциалните потребители - служители в администрацията, преподаватели в институции от системата на ПОО, работодатели, обучавани, родители и др.**

- **Поради липса на специализирано звено за мониторинг и контрол, се възпрепятства проследяването на процеса по прилагането на ДООИ за придобиване на квалификация по професии и получаването на обратна информация, необходима за актуализирането им.**

- **Независимо от обстойния преглед на Списъка на професиите за ПОО, извършен през 2006 г., през 2008 г. НАПОО отново направи задълбочен анализ, целящ по-пълното му привеждане в съответствие с изискванията на пазара на труда, с Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България и Класификацията на областите на образование.**

- **През 2008 г. продължава успешното усъвършенстване на дейностите по лицензиране и разширяване на мрежата от лицензирани центрове. Наблюдава се тенденция към повишаване на интереса към лицензиране на нови ЦПО и към изме-**

нение на лицензията с добавяне на нови професии и специалности. Интересът към разширяване на лицензията може да се разглежда като показател за успешната и ефективна работа на централите.

- **Технологията на реализиране на дейностите по осъществяване на лицензионните процедури гарантира прозрачност и достъпност за потребителите на тази услуга. През 2008 г. показателите за качество и ефективност в тази област са подобрили. Основните фактори за това са: повишаване на ефективността на работата на администрацията на НАПОО, на Експертните комисии и Управителния съвет; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионната процедура на базата на натрупания опит и чрез организираните от НАПОО обучения.**

- **Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на професионалното обучение. Запазва се тенденцията на планирани, ритмични проверки на ЦПО като превенция на възможни нарушения и предпоставка за подобряване качеството на обучението.**

- **Чрез предоставяната “Годишна информация за дейността на ЦПО” (съвместен проект с Националния статистически институт), НАПОО осъществява постоянно наблюдение на дейността на ЦПО.**

- **Последващият контрол на дейността на ЦПО отново поставя въпроса за контролната функция на НАПОО, която не е регламентирана в ЗПОО. На този етап Агенцията осъществява тази функция на основание на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност. За създаване на по-добра организация и осигуряване на необходимите ресурси за реализиране на последващия контрол се налага допълване на функциите на НАПОО в ЗПОО.**

- **Поставено е началото на системна и финансово осигурена дейност в областта на професионалното ориентиране и информиране с разработването на проект за Пътна карта “Кариерното ориентиране в България 2009-2013 г.”.**

- **През 2008 г. се наблюдава значително разширяване на двустранното и многостранното сътрудничество и на инициативите на НАПОО в тази посока. Въз основа на участието в работни групи, национални и международни проекти се осъществява периодичен анализ на добрите практики и идеи, с цел мултиплициране, адаптиране и внедряване в системата на ПОО в България.**

- **Обемът от задачи на специализираната администрация на Агенцията продължава да се увеличава, а през 2008 г. тя включва 13 щатни бройки. След извършеното съкращаване на броя на експертите през м. юли 2008 г. в резултат на изпълнението на ПМС № 154/02.07.2008 г., е налице сериозно затруднение по отношение разработването на ДОО за придобиване на квалификация по професии. Задълбочава се и проблемът във връзка с недостатъчния административен капацитет на НАПОО за осъществяване на последващ контрол на лицензираните центрове. Необходимо е актуализиране на Правилника за дейността на НАПОО.**

- **Административната дейност се извършва в съответствие с нормативните документи и актове на Правителството и на Министерството на държавната администрация и административната реформа. По изводи от доклада на Сметната палата, вътрешнонормативната база е със значително по-широк обхват от задължителната според действащото законодателство, което е предпоставка за предвидимост в развитието и прозрачност в дейността на Агенцията.**

- **Дейността по предоставяне на достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществената информация, е в съответствие със Закона и разработените в Агенцията вътрешни документи.**

- **В НАПОО съществуват базови условия за прилагане на система за осигуряване на качеството чрез разработване на проектно предложение за финансиране по проект на МДААР.**

- **Във връзка с резултатите от проект “Таен клиент” е необходимо да се актуализира планът за работа с клиентите.**

9. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2009 Г.

Инициране на промени в нормативната база, касаещи функциите и статута на НАПОО.

- Засилване на координиращата роля на НАПОО за формиране на съгласувани политики в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране.
- По-нататъшно развитие на хоризонталната координация - усъвършенстване на сътрудничеството с държавните институции, социалните партньори и браншовите организации на базата на дългосрочни споразумения.
- Осигуряване и управление на качеството на професионалното образование, обучение и ориентиране - усъвършенстване на дейностите по разработване на система от ДОО и СППОО, лицензиране и последващ контрол на ЦПО и ЦИПО.
- Изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране в контекста на ученето през целия живот.
- Разширяване на международната дейност и инициативите, свързани с евроинтеграцията на страната ни.
- Развитие на ИИС.
- Усъвършенстване на механизмите на финансиране на Агенцията, инициране на действия за осигуряване на допълнително финансиране.
- Систематизиране на подходите, прилагани в Агенцията, за подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, като ключов елемент за прилагане на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в НАПОО.
- Проектно предложение за подобряване на административното обслужване в НАПОО по ОПАК.
- Научни изследвания в областта на потребностите от квалификация, професионално ориентиране и валидиране на компетенции.
- Актуализиране на плана за работа с клиентите въз основа на резултатите от проект "Таен клиент".